

แผนปฏิบัติการ
การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
แบบบูรณาการ ระดับกระทรวง
ด้านคมนาคม

กระทรวงคมนาคม

สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร

แผนปฏิบัติการ
การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
แบบบูรณาการ ระดับกระทรวง
ด้านคมนาคม

กระทรวงคมนาคม

สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร

คำนำ

ภัยพิบัติ สาธารณภัย ภัยธรรมชาติ และภัยจากการกระทำของมนุษย์ ย่อมก่อให้เกิดความสูญเสียทั้งต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินเป็นจำนวนมาก ขึ้นอยู่กับขนาดความรุนแรงและผลกระทบจากภัยนั้นๆ กระทรวงคมนาคมซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวกับการขนส่ง ธุรกิจการขนส่ง การวางแผนจราจร และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคม และราชการอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดได้รับมอบหมายตามนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2550-2554 และนโยบายเตรียมพร้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2548 ให้มีการเตรียมความพร้อม เพื่อพร้อมเผชิญกับสาธารณภัย ภัยด้านความมั่นคง และสถานการณ์ฉุกเฉิน ตั้งแต่ในภาวะปกติ ตลอดจนให้มีการบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทันต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และตามแผนปฏิบัติการการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแบบบูรณาการ ระดับกระทรวง ด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติ ของกระทรวงมหาดไทย ได้ระบุให้กระทรวงคมนาคมเป็นหน่วยงานสนับสนุนดำเนินการทั้ง 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนเกิดภัย ขั้นตอนเกิดภัย และขั้นหลังเกิดภัย มีหน้าที่ให้การสนับสนุนยานพาหนะ พนักงานประจำยานพาหนะ และอุปกรณ์การขนส่ง ตลอดจนการจัดเตรียมน้ำมันเชื้อเพลิง รวมทั้งการเตรียมการและจัดให้มีเส้นทางสำรองหรือทำทางชั่วคราว และซ่อมหรือตัดแปลงแก้ไขสิ่งอำนวยความสะดวกในการขนส่ง โดยเฉพาะถนน รถไฟ หรือสะพานที่ชำรุดเสียหาย ให้สามารถให้บริการขนส่ง ทดแทน เชื่อมโยง และประสานการขนส่งได้

กระทรวงคมนาคม จึงได้จัดทำแผนปฏิบัติการการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแบบบูรณาการ ระดับกระทรวง ด้านคมนาคม พ.ศ. 2552 ขึ้น เพื่อให้หน่วยงานในสังกัดที่เกี่ยวข้องใช้เป็นกรอบและแนวทางสำหรับการจัดทำแผนปฏิบัติการของหน่วยงานรองรับในการป้องกันภัย การบรรเทาภัย การระงับภัย และการฟื้นฟูภายหลังการเกิดสาธารณภัย ภัยด้านความมั่นคง และสถานการณ์ฉุกเฉินที่เกิดขึ้น ให้ประสานสอดคล้องและเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ แผนปฏิบัติการฯ ของกระทรวงคมนาคมนี้ เมื่อได้พิจารณาตามกรอบอำนาจหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานแล้ว จึงได้เพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ฐานข้อมูลด้านทรัพยากร เครื่องมือ อุปกรณ์ต่างๆ ในพื้นที่ ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ต่อการให้ความสนับสนุนช่วยเหลือ หน่วยงานหลัก และจะเป็นประโยชน์ต่อการเตรียมความพร้อมรองรับภัยพิบัติร้ายแรงและสถานการณ์ฉุกเฉินของหน่วยงาน ทั้งนี้ โดยได้คำนึงถึงการป้องกัน บรรเทา และฟื้นฟูความเสียหายที่เกิดขึ้นให้แก่ประชาชนเมื่อเกิดพิบัติภัยร้ายแรง

สารบัญ

หน้า

1. บทนำ.....	1
2. สถานการณ์.....	6
3. นิยามศัพท์.....	13
4. แนวคิดของแผนปฏิบัติการ.....	19
5. แนวทางการปฏิบัติ / การบริหารจัดการภัยพิบัติ.....	29
6. การจัดทำแผนปฏิบัติการฯ แบบบูรณาการ ระดับกระทรวง กระทรวงคมนาคม.....	35
7. หน่วยงานของรัฐในสังกัดกระทรวงคมนาคม ร่วมปฏิบัติงานตามแผน.....	37
8. การดำเนินงานของหน่วยงานหลัก/หน่วยงานสนับสนุนของกระทรวงคมนาคม.....	39
9. การสื่อสาร.....	58
10. การฝึกซ้อมแผน.....	62
11. งบประมาณ.....	65
12. การประเมินผล.....	66
13. การทบทวนแผน.....	68
14. อ่างอิง.....	69

สารบัญแผนภูมิ

หน้า

แผนภูมิที่ 1	โครงสร้างความเชื่อมโยงของแผน/นโยบาย.....	4
แผนภูมิที่ 2	แผนปฏิบัติการการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย.....	5
	แบบบูรณาการ ระดับกระทรวง	
แผนภูมิที่ 3	ข้อมูลพื้นที่เสี่ยงภัย.....	9
แผนภูมิที่ 4	ปฏิทินสาธารณภัยประจำปี.....	12
แผนภูมิที่ 5	แผนภูมิแสดงการบัญชาการ/การอำนวยการ.....	27
แผนภูมิที่ 6	แผนภูมิแสดงระบบการบริหารจัดการสาธารณภัยของประเทศไทย.....	28
แผนภูมิที่ 7	หน่วยงานกระทรวงคมนาคมสนับสนุนการป้องกัน.....	38
	และบรรเทาสาธารณภัย	
แผนภูมิที่ 8	โครงสร้างการกำหนดผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการภัยพิบัติ.....	39
แผนภูมิที่ 9	ผังการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระดับจังหวัด.....	40
แผนภูมิที่ 10	ผังการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร.....	41
แผนภูมิที่ 11	โครงสร้างศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจช่วยเหลือผู้ประสบภัย.....	44
แผนภูมิที่ 12	รูปแบบการจัดการสาธารณภัยของหน่วยงานสนับสนุน กระทรวงคมนาคม..	47

1. บทนำ

กระทรวงคมนาคมได้จัดทำแผนเตรียมพร้อมด้านการขนส่ง พ.ศ. 2540 ตามแผนเตรียมพร้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 เพื่อใช้เป็นกรอบนโยบายและแนวทางดำเนินการ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพด้านการขนส่งให้สามารถสนองความต้องการของทหารและพลเรือนในภาวะไม่ปกติที่เกิดจากสถานการณ์ภัยคุกคามนอกประเทศ รวมทั้งสามารถนำแผนเตรียมพร้อมด้านการขนส่งมาปรับใช้กับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและภัยธรรมชาติที่รุนแรง โดยกำหนดให้ใช้ระบบการขนส่งเพื่อจัดส่งทรัพยากรด้านต่างๆ ด้วยการจัดตั้งศูนย์อำนวยการเตรียมพร้อมด้านการขนส่ง และการจัดตั้งศูนย์ประสานการปฏิบัติการเตรียมพร้อมด้านขนส่ง (จังหวัด) เพื่อประสานการดำเนินการในรายละเอียด

ปัจจุบันรัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมในการจัดการกับสถานการณ์ฉุกเฉินอันเกิดจากภัยด้านสาธารณภัยและภัยด้านความมั่นคงให้ได้อย่างทันทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติได้ยกเลิกแผนเตรียมพร้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 และได้จัดทำนโยบายเตรียมพร้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2548 ขึ้น เพื่อให้หน่วยงานได้ใช้เป็นกรอบการกำหนดยุทธศาสตร์ แนวทาง มาตรการ และแผนปฏิบัติการ เพื่อให้การบริหารจัดการสถานการณ์ฉุกเฉินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยทุกภาคส่วนต้องผนึกกำลังตั้งแต่ในภาวะปกติ ด้วยการเตรียมระบบการป้องกัน บรรเทา ระวัง รวมทั้งการฟื้นฟูภายหลังการเกิดภัย

นโยบายการเตรียมพร้อมแห่งชาติ ได้ให้ความสำคัญกับ 2 แผนหลัก คือ แผนป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งชาติ ในสถานการณ์อันเกิดจากสาธารณภัย และแผนป้องกันประเทศในสถานการณ์อันเกิดจากการสู้รบและภาวะสงคราม นโยบายการเตรียมพร้อมแห่งชาติได้ให้ความสำคัญกับการจัดทำแผนปฏิบัติการของหน่วยงานเพื่อสนับสนุนแผนป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งชาติและแผนป้องกันประเทศ ในการเตรียมความพร้อมเพื่อเผชิญกับสาธารณภัยที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและในอนาคต สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติและกระทรวงมหาดไทย โดยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้กำหนดให้มีแผนปฏิบัติการการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแบบบูรณาการระดับกระทรวงขึ้น เพื่อให้ทั้งหน่วยงานในระดับกระทรวงและระดับจังหวัด สามารถสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งชาติได้

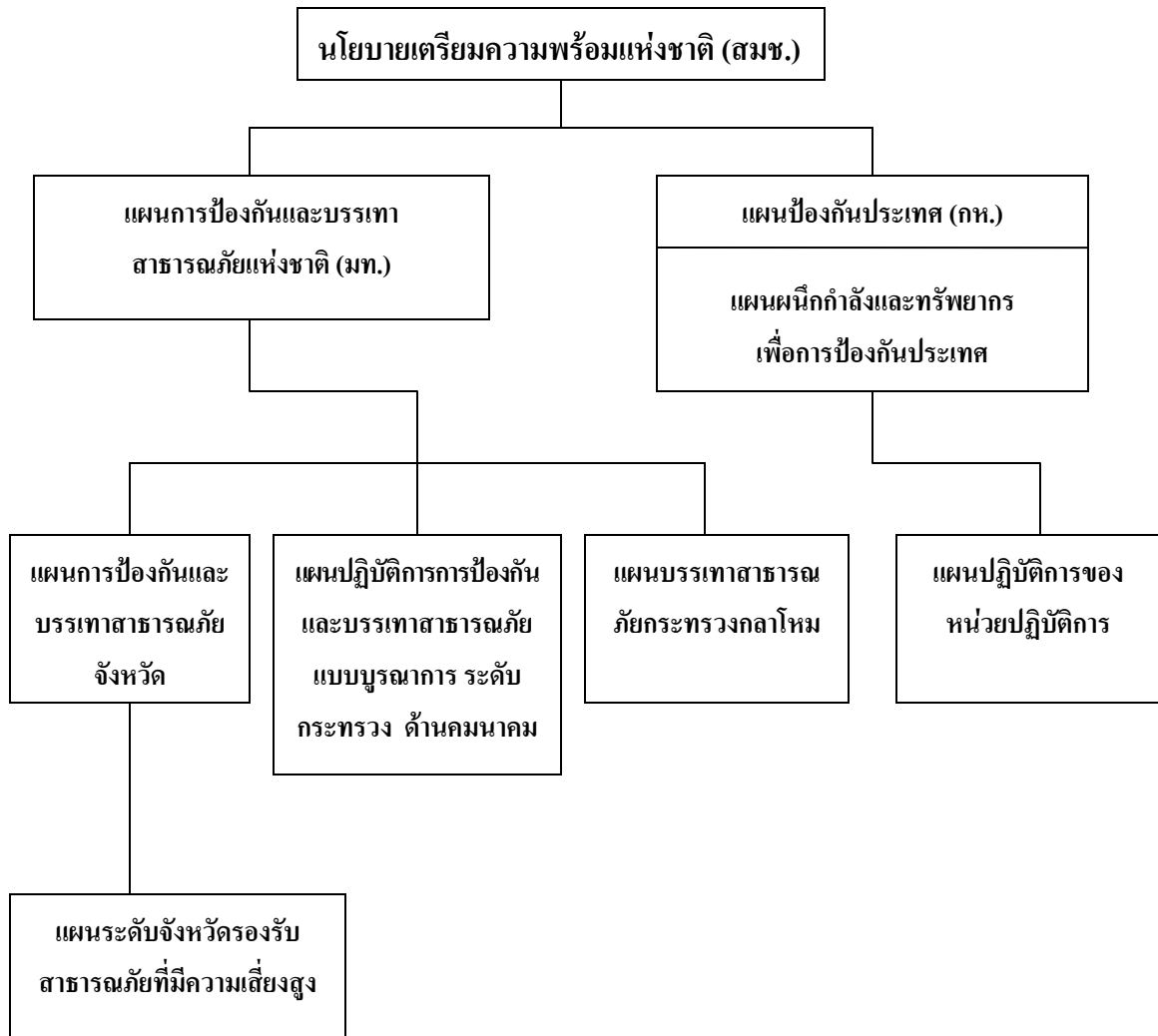
แผนปฏิบัติการการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแบบบูรณาการ ระดับกระทรวง มุ่งเน้นให้หน่วยงานระดับกระทรวงเป็นหน่วยหลักได้จัดทำแผนปฏิบัติการฯ ตามภารกิจของกระทรวง เพื่อเตรียมความพร้อมของกระทรวงในการป้องกัน บรรเทา และแก้ไขภัยพิบัติ โดยให้ความสำคัญกับการกำหนดแนวทางการดำเนินงานที่สัมพันธ์กับระดับความรุนแรงของภัยเป็นกรอบในการจัดทำแผนระดับกระทรวง และให้กำหนดแนวทางเตรียมความพร้อมไว้ 3 ชั้น คือ ชั้นก่อนเกิดภัย ชั้นขณะเกิดภัย และชั้นหลังเกิดภัย โดยการเตรียมความพร้อมตามภารกิจ

แผนปฏิบัติการการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ระดับจังหวัด ให้ใช้แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัด โดยให้จังหวัดจัดทำแผนรองรับเฉพาะภัยที่มีความเสี่ยงเกิดขึ้นในจังหวัดนั้น และให้หน่วยงานสังกัดกระทรวงที่ปฏิบัติงานในจังหวัด ได้นำกรอบแผนปฏิบัติการฯ ระดับกระทรวงของหน่วยงานตน ไปประกอบการจัดทำแผนปฏิบัติการการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ระดับจังหวัด เพื่อให้การจัดทำรายละเอียดของแผนการเตรียมความพร้อมด้านทรัพยากรต่างๆ ของหน่วยงานระดับกระทรวงกับหน่วยงานในจังหวัดมีความสอดคล้องและประสานกัน ทั้งนี้ให้จังหวัดได้มีการจัดทำแนวทาง/ คู่มือปฏิบัติงานที่มีการประสานและบูรณาการการทำงานของหน่วยงานและภาคส่วนต่างๆ ภายในจังหวัด

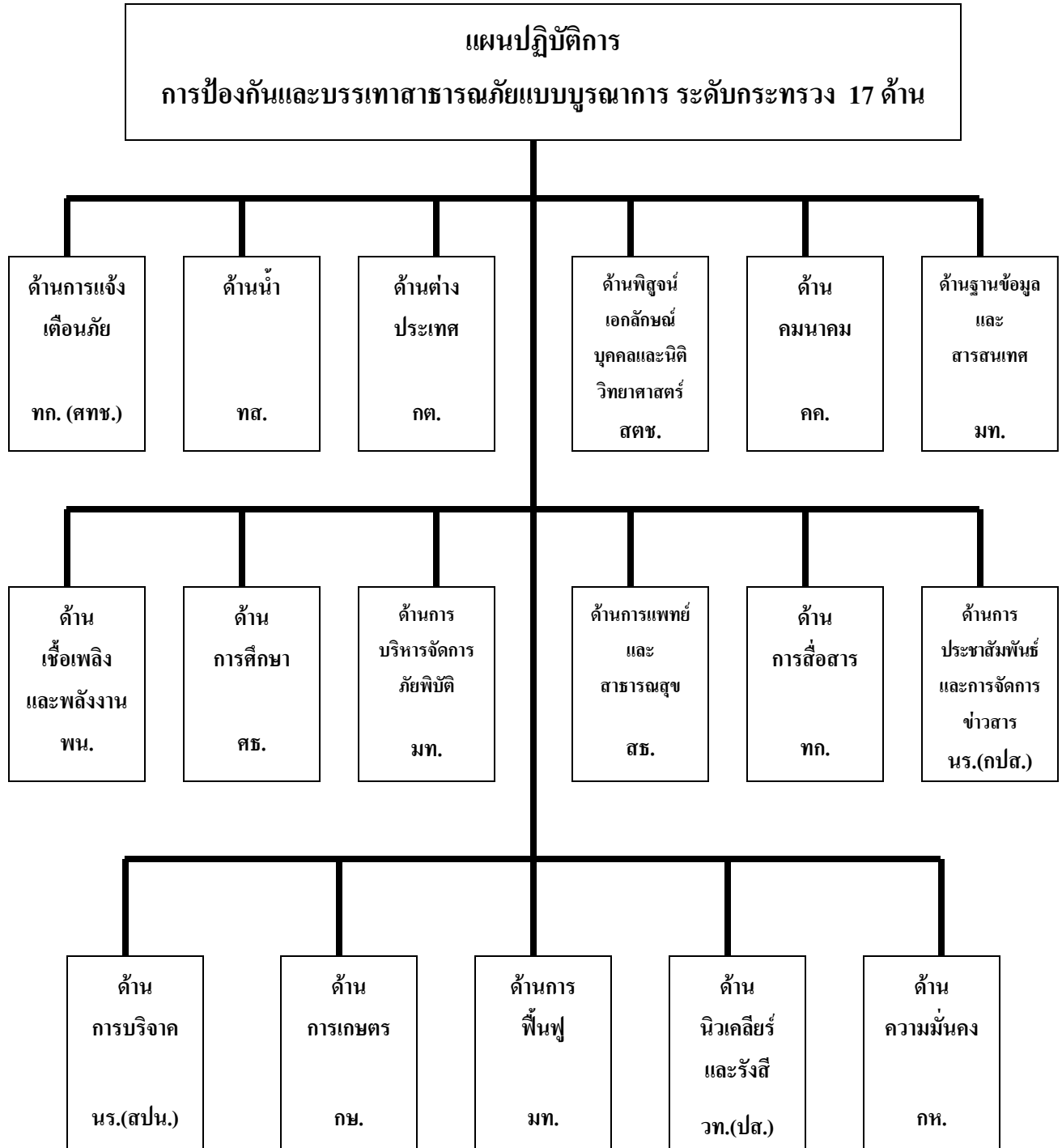
นโยบายการเตรียมพร้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2548 ที่กำหนดวัตถุประสงค์ให้ทุกภาคส่วนมีการเตรียมความพร้อมเพื่อพร้อมเผชิญกับสาธารณภัย ภัยด้านความมั่นคง และสถานการณ์ฉุกเฉิน ตั้งแต่ในภาวะปกติ ตลอดจนให้มีการบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพและทันทั่วทั้งในทุกระยะการเกิดเหตุ ได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติไว้ใน 4 ส่วน ได้แก่ ด้านการเตรียมความพร้อมด้านทรัพยากร การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน การจัดทำแผนงาน และการบริหารจัดการ โดยกระทรวงคมนาคมได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยงานร่วมรับผิดชอบ

กระทรวงคมนาคม ได้มีคำสั่ง ที่ 246/2550 ลงวันที่ 16 กรกฎาคม 2550 แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำแผนปฏิบัติการเตรียมพร้อมแบบบูรณาการด้านการคมนาคม มีหน้าที่พิจารณาดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการเตรียมพร้อมแบบบูรณาการด้านการคมนาคม รวบรวมและจัดให้มีระบบฐานข้อมูลทรัพยากรต่างๆ ด้านการขนส่ง และจัดให้มีระบบการตรวจสอบประเภทของทรัพยากรที่มีอยู่ให้ครบถ้วนสมบูรณ์และทันสมัย กำหนดแนวทางการพัฒนาระบบฐานข้อมูลการเตรียมพร้อมด้านทรัพยากรหรือปัจจัยต่างๆ และเชื่อมต่อฐานข้อมูลระหว่างหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง และกำหนดแนวทางการพัฒนาระบบสื่อสารและโทรคมนาคมทั้งระบบหลักและระบบสำรองให้สามารถใช้งานได้ ในทุกสถานการณ์ ซึ่งจากการประชุมคณะทำงานฯ ครั้งที่ 1/2550 เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2550 ที่ประชุมได้มีมติให้สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร (สนข.) ดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการฯ แบบบูรณาการ ระดับกระทรวง และให้นำสาระสำคัญจากแผนเตรียมพร้อมด้านการขนส่ง พ.ศ. 2540 กระทรวงคมนาคม มาประกอบในการจัดทำแผนปฏิบัติการฯ สำหรับการจัดทำแผนปฏิบัติการระดับจังหวัด ให้หน่วยงานต่างๆ ในสังกัดกระทรวงคมนาคมนำแผนปฏิบัติการฯ ระดับกระทรวงไปเป็นกรอบในการพิจารณาจัดทำแผนในระดับจังหวัด ภายใต้กรอบอำนาจหน้าที่ และให้สอดคล้องเชื่อมโยง สนับสนุนแผนป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนระดับจังหวัด โดยมอบให้ขนส่งจังหวัดเป็น

แผนปฏิบัติการการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแบบบูรณาการ ระดับกระทรวง ด้านคมนาคมฉบับนี้ ได้จัดทำขึ้นเป็นแผนของกระทรวงคมนาคม สำหรับให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในสังกัดใช้เป็นกรอบและแนวทางในการจัดทำแผนปฏิบัติการของหน่วยงานทั้งในระดับราชการในส่วนกลาง และส่วนราชการในระดับจังหวัด เพื่อรองรับสาธารณภัย สถานการณ์ฉุกเฉิน และภัยด้านความมั่นคง ตามนโยบายการเตรียมพร้อมแห่งชาติ ซึ่งแผนปฏิบัติการดังกล่าวควรให้ความสำคัญในด้านการเตรียมความพร้อมด้านทรัพยากร การมีส่วนร่วม แผนงาน และการบริหารจัดการ

แผนภูมิที่ 1 โครงสร้างเชื่อมโยงของแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ แผนป้องกันประเทศ และนโยบายการเตรียมพร้อมแห่งชาติ

แผนภูมิที่ 2 แผนปฏิบัติการการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแบบบูรณาการ ระดับกระทรวง 17 ด้าน

2. สถานการณ์

ปัจจุบันสถานการณ์ด้านสาธารณสุขและภัยด้านความมั่นคงได้เปลี่ยนแปลงไปโดยมีความหลากหลายและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น รวมทั้งมีระดับความรุนแรงเกินกว่าที่หน่วยงานเพียงหน่วยเดียวจะมีขีดความสามารถในการป้องกันและบรรเทาภัยที่เกิดขึ้นได้ เมื่อเกิดภัยพิบัติร้ายแรงหรือมีสถานการณ์ฉุกเฉิน การบริหารจัดการสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพนั้น เป็นหัวใจสำคัญของการปฏิบัติการให้ความช่วยเหลือ บรรเทา และแก้ไขปัญหา ดังนั้น การเตรียมความพร้อมของทุกหน่วยงานเพื่อรองรับสถานการณ์ดังกล่าวจึงมีความจำเป็นต้องเร่งดำเนินการ

ภาวะโลกร้อน (Global Warming) คือ อุณหภูมิเฉลี่ยของบรรยากาศโลกที่ระดับพื้นผิวโลกเพิ่มสูงขึ้น และมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นต่อไปอีกในอนาคต ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากภาวะโลกร้อนทำให้เกิดภัยธรรมชาติในรูปของการเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงของสภาพธรรมชาติที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิต เช่น ลมพายุ น้ำท่วม ความผิดปกติของฤดูกาล ฝนตกหนักและยาวนานกว่าปกติ ความแห้งแล้งในพื้นที่ซึ่งเคยมีฝนตกมาก่อน สถานการณ์ภัยจากดินถล่ม (Landslide) และน้ำท่วมฉับพลัน (Flash Flood)

ดินถล่ม (Landslide) หมายถึงการเคลื่อนที่ของมวลดินผสมหินลงมาตามลาดเขาด้วยอิทธิพลของแรงโน้มถ่วงโลก และจะมีน้ำเข้ามาเกี่ยวข้องในการทำให้มวลดินและหินเคลื่อนตัวด้วยเสมอ ดินถล่มมักเกิดตามมาหลังจากน้ำป่าไหลหลากหรือน้ำท่วมฉับพลัน (Flash Flood) ในขณะที่หรือภายหลังพายุฝนที่ทำให้เกิดฝนตกหนักรุนแรงต่อเนื่อง ซึ่งบริเวณที่ได้รับผลกระทบจากดินถล่มและน้ำท่วมฉับพลัน ส่วนมากจะเป็นบริเวณเดียวกัน ดินถล่มถือเป็นภัยพิบัติธรรมชาติที่ทำให้เกิดความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนอย่างมากในประเทศไทยมาแล้วหลายครั้ง ในเขตพื้นที่เขาสูงมีโอกาสที่จะเกิดดินถล่มบ่อยครั้งมากขึ้นเนื่องจากสภาพป่าไม้ถูกทำลายไปอย่างมาก การเกิดดินถล่มในประเทศไทยนั้น เกิดขึ้นเมื่อมีน้ำฝนเป็นปัจจัยเร่งที่สำคัญเสมอ ในขณะที่มีฝนตกหนักต่อเนื่อง บริเวณภูเขาซึ่งเป็นต้นน้ำลำธารบริเวณตอนบนของประเทศ โดยเฉพาะในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออก มีโอกาสเกิดแผ่นดินถล่มเนื่องมาจากร่องมรสุม หรือพายุหมุนเขตร้อนเคลื่อนผ่านในระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงกันยายน ในขณะที่ภาคใต้จะเกิดจากร่องมรสุมหรือพายุหมุนเขตร้อน ระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนธันวาคม น้ำจะซึมลงไปในดินอย่างรวดเร็ว ในระยะเริ่มแรกของการมีฝนตก เมื่อถึงจุดหนึ่งดินจะอิ่มตัวชุ่มด้วยน้ำ การอิ่มตัวของดินนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะของดินที่ยอมรับการซึมผ่านของน้ำ ซึ่งจะทำให้แรงยึดเกาะระหว่างมวลดินที่ปะปนกับเศษหินลดลง แรงต้านการเลื่อนไหลลดลง

น้ำท่วมฉับพลัน (Flash Flood) หมายถึง ภาวะน้ำท่วมที่มีปริมาณของน้ำสูงขึ้นอย่างรวดเร็วในพื้นที่ที่เกิดฝนตกหนัก มวลน้ำฝนจะเคลื่อนตัวเข้าท่วมพื้นที่อย่างรวดเร็ว บริเวณพื้นที่ที่น้ำไหลบ่าอย่างรวดเร็ว เรียกว่า น้ำป่า จะมีความรุนแรงและไหลเร็ว มีสาเหตุเนื่องมาจากพื้นที่ที่มีความลาดเทมาก และมีคุณสมบัติในการกักเก็บน้ำหรือต้านน้ำได้น้อย เช่น บริเวณต้นน้ำที่ชันมาก พื้นที่ป่าถูกทำลายไป และอาจเกิดบริเวณที่

สถานการณ์ปัจจุบันด้านอัคคีภัยของประเทศไทย พื้นที่ประสบภัยกระจายอยู่ทั่วทั้งประเทศ ทุกจังหวัด หากจะแยกตามสิ่งที่ถูกเพลิงไหม้แล้วพบว่า ดิถีดาว ห้องแถวไม้ และบ้านพักอาศัย มีสถิติถูกเพลิงไหม้มากที่สุด สูงถึง 80 % รองลงมาเป็นพาหนะที่เกิดเพลิงไหม้ ดังนั้น แนวทางในการพัฒนาระบบความปลอดภัยด้านอัคคีภัยของประเทศไทยเพื่อลดการบาดเจ็บ ความสูญเสียต่อชีวิต และทรัพย์สิน จึงควรมุ่งเน้นนโยบายการป้องกันไปที่ สิ่งปลูกสร้างที่เป็นที่อยู่อาศัย สำหรับกรณีเกิดไฟฟ้า สถิติช่วงระยะเวลาการเกิดไฟฟ้าในประเทศไทยพบว่า ในช่วงระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนเมษายนของทุกปี จะมีสถิติการเกิดไฟฟ้าสูงสุด ไฟฟ้าส่วนใหญ่เกิดจากฝีมือมนุษย์ในการก่อให้เกิดไฟขึ้น เพื่อประโยชน์ของมนุษย์เอง เช่น การทำการเกษตร การล่าสัตว์ และการผลอเลอ การทิ้งเศษบุหรี่ หรือเศษไฟโดยไม่ดับให้สนิทเสียก่อน

คลื่นสึนามิ เป็นคลื่นในทะเลที่เกิดจากการเคลื่อนตัวของดินหรือหินในปริมาณที่มากมายมหาศาล ทำให้มวลน้ำถูกผลักให้เคลื่อนที่โดยเร็ว เช่น การเกิดแผ่นดินไหวในทะเล ทำให้มีการยกระดับพื้นที่ท้องทะเลส่วนหนึ่งสูงขึ้น การเกิดระเบิดของภูเขาไฟในทะเล หรือเกิดการถล่มของดินหรือหินปริมาณมากลงไปในทะเล โดยฉับพลัน ประเทศไทยได้รับความเสียหายอย่างหนักจากคลื่นสึนามิซึ่งเกิดจากแผ่นดินไหวในทะเลบริเวณใกล้เกาะสุมาตราของประเทศอินโดนีเซีย เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2547 พื้นที่ที่ประสบภัยคือพื้นที่ชายทะเลของ 6 จังหวัดชายฝั่งอันดามัน ได้แก่ ระนอง พังงา ภูเก็ต กระบี่ ตรัง และสตูล คลื่นสึนามิมีความแตกต่างจากคลื่นที่เกิดจากลมโดยทั่วไป เมื่ออยู่ในทะเลลึกคลื่นสึนามิจะมีความยาวของฐานคลื่นประมาณ 200 กิโลเมตร แต่มีความสูงคลื่นไม่มากนักประมาณ 0.50-1.00 เมตร แต่มีความเร็วสูงถึงประมาณ 800 กิโลเมตรต่อชั่วโมง ในทะเลลึกคลื่นสึนามิไม่มีอันตราย เมื่อคลื่นกระทบกับเรือจะรู้สึกเหมือนมีอะไรมากระทบเบาๆ เท่านั้น เมื่อคลื่นสึนามิเคลื่อนตัวใกล้ฝั่ง ซึ่งความลึกของน้ำลดลง คลื่นสึนามิจะมีลักษณะเปลี่ยนไป โดยความยาวของคลื่นจะลดลงเหลือประมาณ 10 กิโลเมตร แต่จะมีความสูงเพิ่มขึ้นมาก อาจมีความสูงเกินกว่า 10 เมตร ส่วนความเร็วของคลื่นแม้ว่าจะลดลงเหลือเพียงประมาณ 40-50 กิโลเมตรต่อชั่วโมง แต่ก็ยังมีความเร็วสูงเกินกว่าที่เราจะวิ่งหนีได้ทัน ในกรณีที่เกิดคลื่นสึนามิทางด้านชายฝั่งทะเลอันดามันเกิดจากแผ่นดินไหว เช่น รอยเลื่อนที่ subduction zone ทางด้านตะวันตกของแนวหมู่เกาะนิโคบาร์และอันดามัน พบว่า คลื่นสึนามิที่เกิดจะเคลื่อนตัวถึงชายฝั่งทะเลไทยด้านฝั่งอันดามันในเวลาประมาณ 2 ชั่วโมง เป็นต้นไป ในด้านฝั่งทะเลอ่าวไทย ซึ่งการเกิดคลื่นสึนามิเกิดจากแผ่นดินไหวที่รอยเลื่อนใกล้ฝั่งตะวันตกของหมู่เกาะฟิลิปปินส์ พบว่าเนื่องจากระยะทางที่ไกลกว่าและลักษณะพื้นที่ท้องทะเลที่ตื้นกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณอ่าวไทย ดังนั้นคลื่นสึนามิจะใช้เวลาานกว่าจะเดินทางมาถึงชายฝั่งทะเลไทยโดยมีเวลามากกว่า 10 ชั่วโมงขึ้นไป

แผ่นดินไหว แม้ว่าในประเทศไทยมักไม่ค่อยเกิดแผ่นดินไหวขนาดใหญ่มากนัก เพราะไม่อยู่ในรอยเลื่อนที่มีพลังสูง แต่จากสถิติที่เคยมีการเกิดขึ้นขนาดกลางที่บันทึกไว้ คือ 5.6 ริคเตอร์ ที่อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก เมื่อปี พ.ศ. 2518 ซึ่งส่วนใหญ่จะเกิดบริเวณแนวรอยเลื่อนในภาคตะวันตกและภาคเหนือที่สามารถรู้สึกได้ปีละประมาณ 5-6 ครั้ง ภัยที่เกิดขึ้นจากแผ่นดินไหวมักก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งก่อสร้าง การตกหล่นของวัตถุในที่สูง เช่น การทำให้ยอดฉัตรของพระธาตุคอกยสุเทพหักลงมา เป็นต้น

รอยเลื่อนที่มีพลังในประเทศไทย 15 รอยเลื่อน ได้แก่ รอยเลื่อนแม่จัน รอยเลื่อนแม่ฮ่องสอน รอยเลื่อนแม่ทา รอยเลื่อนพะเยา รอยเลื่อนแม่ือง รอยเลื่อนปัว รอยเลื่อนแม่ยม รอยเลื่อนเถิน รอยเลื่อนอุตรดิตถ์ รอยเลื่อนท่าแขก รอยเลื่อนเมย รอยเลื่อนศรีสวัสดิ์ รอยเลื่อนเจดีย์สามองค์ รอยเลื่อนระนอง และรอยเลื่อนคลองมะลุ่ย

อุทกภัย มีสาเหตุมาจากธรรมชาติและสาเหตุจากมนุษย์ เช่น ฝนตกหนัก มีพายุฝนฟ้าคะนองติดต่อกันเป็นระยะเวลาานาน หรือจากพายุหมุนเขตร้อน ฝนตกหนักบนภูเขา หรือน้ำทะเลหนุน ส่วนสาเหตุจากมนุษย์ นั้น เช่น การตัดไม้ทำลายป่า การขยายเขตเมืองเข้าไปในพื้นที่ลุ่มต่ำ การสร้างที่อยู่อาศัยไปขวางทางน้ำตามธรรมชาติ และการออกแบบการระบายน้ำของถนนไม่เพียงพอ เป็นต้น การเกิดอุทกภัยในประเทศไทยเคยเกิดขึ้นครั้งใหญ่มากในปี พ.ศ. 2460 และ ปี พ.ศ. 2485 ต่อมาในระยะหลังการเกิดอุทกภัยได้สร้างความเสียหายรุนแรงมากขึ้น เช่น ในปี พ.ศ. 2544 เกิดอุทกภัย 14 ครั้ง จังหวัดที่ได้รับผลกระทบ 60 จังหวัด มีผู้เสียชีวิต 244 คน มูลค่าความเสียหาย 3,666 ล้านบาท

วาตภัย มักจะเกิดจากพายุฤดูร้อนในช่วงฤดูร้อน และพายุหมุนเขตร้อนในช่วงฤดูฝน ก่อให้เกิดความเสียหายในบริเวณที่พายุเคลื่อนผ่านตามลำดับความรุนแรง ซึ่งแต่ละปีประเทศไทยต้องเผชิญและสูญเสียเป็นจำนวนมากขึ้น เช่น ปี พ.ศ. 2544 เกิดวาตภัย 1,061 ครั้ง ใน 70 จังหวัด มีผู้เสียชีวิต 6 ราย มูลค่าความเสียหาย 501 ล้านบาท ปี พ.ศ. 2547 เกิด 3,834 ครั้ง ในพื้นที่ 76 จังหวัด มีผู้เสียชีวิต 73 ราย มูลค่าความเสียหาย 398 ล้านบาท

3. นิยามศัพท์

ภัย (Hazard) หมายถึง เหตุการณ์ที่อาจจะเป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติหรือเป็นการกระทำของมนุษย์ที่สามารถสร้างความเสียหายทางด้านกายภาพและอาจจะเป็นสาเหตุให้เกิดความสูญเสียชีวิต หรือได้รับบาดเจ็บเกิดความเสียหายต่อทรัพย์สิน การดำเนินกิจกรรมด้านเศรษฐกิจและสังคมถูกรบกวนหรือทำให้สภาพแวดล้อมเสียหาย

ความเสี่ยง (Risk) หมายถึง โอกาสและความเป็นไปได้ที่ภัยพิบัติจะก่อให้เกิดผลกระทบในทางลบตลอดจนความสูญเสียและอันตรายต่อชีวิต ทรัพย์สิน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม โดยพิจารณาและประเมินความเป็นไปได้จากลักษณะของภัยและความอ่อนแอของสภาพพื้นที่ ผู้คน ทรัพย์สิน และสิ่งแวดล้อม

ภัยพิบัติ (Disaster) หมายถึง ภัยอันเกิดแก่สาธารณชน ไม่ว่าจะเกิดจากธรรมชาติ หรือจากการกระทำของมนุษย์ โดยก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิตของประชาชน เกิดความสูญเสียหรือความเสียหาย และมีผลกระทบในทางลบต่อทรัพย์สิน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม จนเกินขีดความสามารถของชุมชนที่จะใช้ทรัพยากรของตนในการรับมือและจัดการกับภัยพิบัติและผลกระทบของภัยพิบัติได้

การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ (Disaster Risk Reduction) หมายถึง กระบวนการอันเป็นระบบในการพิจารณาความเป็นไปได้และการหาวิธีเพื่อลดหรือหลีกเลี่ยงโอกาสที่จะนำไปสู่การเกิดภัยพิบัติและผลกระทบในทางลบจากภัยพิบัติ โดยการป้องกัน การควบคุม และการเตรียมความพร้อมภายใต้กรอบแนวคิดของการพัฒนาที่ยั่งยืน

มาตรการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ (Disaster Risk Reduction Measures) หมายถึง แผนงาน โครงการและกิจกรรมซึ่งชุมชนร่วมกันกำหนดขึ้นหลังจากมีการประเมินและวิเคราะห์สถานการณ์ โดยมุ่งเน้นเพื่อลดความเสี่ยงที่กำลังเผชิญหน้า และเพื่อหลีกเลี่ยง ความเสี่ยงที่มีแนวโน้มจะเกิดขึ้น มาตรการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติยังหมายถึง การแจ้งการเตือนภัยล่วงหน้าและการอพยพประชาชนออกจากพื้นที่เสี่ยงภัยที่มีประสิทธิภาพ ทันต่อเวลา และสถานการณ์

การป้องกัน (Prevention) หมายถึง กิจกรรมหรือวิธีการต่างๆ เพื่อหลีกเลี่ยงและลดผลกระทบทางลบจากภัยพิบัติ และยังหมายถึงการลดและป้องกันเหตุและความอ่อนแอต่างๆ ซึ่งอาจก่อให้เกิดภัยพิบัติ

การลดผลกระทบ (Mitigation) หมายถึง มาตรการและกิจกรรมต่างๆ ทางด้านโครงสร้าง (Structural Approach) และที่มิใช่ด้าน โครงสร้าง (Non – Structural Approach) ซึ่งกำหนดหรือจัดทำขึ้นล่วงหน้า เพื่อลดหรือควบคุมผลกระทบในทางลบจากภัยพิบัติ

ทั้งนี้ Mitigation อาจแปลได้อีกอย่างหนึ่งว่า การบรรเทา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อลดผลกระทบในทางลบที่อาจเกิดจากภัย ซึ่งต่างจาก Relief ที่แปลว่า การบรรเทาเช่นกัน แต่เป็นการบรรเทาเพื่อลดความทุกข์ร้อนให้เบาบางลง

การแจ้งเตือนภัยล่วงหน้า (Early Warning) หมายถึง การสื่อสารเพื่อแจ้งข้อมูลและข่าวสารเพื่อเตือนภัยอย่างมีประสิทธิภาพและทันต่อสถานการณ์ โดยประชาชนในพื้นที่เสี่ยงภัยมีโอกาสและเวลาเพียงพอในการรับมือกับภัยพิบัติ การแจ้งเตือนภัยจะต้องดำเนินการผ่านองค์การ องค์กร สถาบัน หรือบุคคลที่ได้รับมอบหมายเท่านั้น

การเตรียมพร้อมแห่งชาติ หมายถึง การเตรียมการด้านต่างๆ ของหน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ ภาคเอกชน องค์กรเอกชน และภาคประชาชน ตั้งแต่ในภาวะปกติ เพื่อให้พร้อมที่จะป้องกัน บรรเทา และระงับสาธารณภัย ภัยด้านความมั่นคง ในสถานการณ์ฉุกเฉิน

การเตรียมความพร้อม (Preparedness) หมายถึง มาตรการและกิจกรรมที่ดำเนินการล่วงหน้าก่อนเกิดภัยเพื่อเตรียมพร้อมการจัดการในสถานการณ์ฉุกเฉิน เพื่อให้สามารถรับมือกับผลกระทบจากภัยพิบัติได้อย่างทันการณ์และประสิทธิภาพ

สถานการณ์ฉุกเฉิน หมายถึง สถานการณ์อันกระทบหรืออาจกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรือเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ หรืออาจทำให้ประเทศ หรือส่วนใดส่วนหนึ่งของประเทศตกอยู่ในภาวะคับขัน หรือสถานการณ์การกระทำอันใดตามกฎหมายที่เกี่ยวกับการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน

การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) หมายถึง วิธีการหรือกระบวนการในการระบุลักษณะ รูปแบบ ขนาด และความรุนแรงของความเสี่ยง โดยการวิเคราะห์ภัยและความอ่อนแอเพื่อประเมินโอกาสหรือความเป็นไปได้ที่จะเกิดภัยพิบัติและผลกระทบที่อาจเป็นอันตรายต่อสาธารณสุข ทรัพย์สิน สภาพความเป็นอยู่ และสิ่งแวดล้อม

การจัดการในภาวะฉุกเฉิน (Emergency Management) หมายถึง การจัดตั้งองค์กรและการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อรับมือกับภัยพิบัติในการจัดการสถานการณ์ฉุกเฉินทุกรูปแบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเตรียมความพร้อมรับมือและการฟื้นฟูบูรณะ

การจัดการในภาวะฉุกเฉินจะเริ่มจากกระบวนการวางแผน การจัดโครงสร้าง การประสานงาน และร่วมมือกันอย่างมีประสิทธิภาพระหว่างภาครัฐ องค์กรเอกชน และภาคประชาชน ในการเตรียมความพร้อมในทุกๆ ด้านเพื่อรับมือต่อสถานการณ์ฉุกเฉิน

การฟื้นฟู (Rehabilitation) หมายถึง การซ่อมแซมเบื้องต้นในทันทีเพื่อทำป้จจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม รวมทั้งบริการพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำเนินการและใช้งานได้

สาธารณสุข หมายความว่า อักคีภัย วาตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดสัตว์ โรคระบาดสัตว์น้ำ การระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนภัยอื่นๆ อันมีผลกระทบต่อสาธารณสุขไม่ว่าเกิดจากธรรมชาติ มีผู้ทำให้เกิดขึ้น อุบัติเหตุ หรือเหตุอื่นใด ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิตร่างกายของประชาชน หรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชน หรือของรัฐ และให้หมายความรวมถึงภัยทางอากาศและการก่อวินาศกรรมด้วย

ภัยธรรมชาติ หมายถึง ภัยอันตรายต่างๆ ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติไม่ว่าจะเป็นแผ่นดินไหว ภัยร้อน ภัยหนาว และอื่นๆ ซึ่งการเกิดแต่ละครั้งนำมาซึ่งความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินของมนุษย์เป็นอย่างมาก

ภัยจากการกระทำของมนุษย์ หมายถึง ภัยที่มนุษย์กระทำขึ้นก่อให้เกิดความเสียหายต่อร่างกายชีวิตและทรัพย์สิน

วาตภัย หมายถึง ภัยธรรมชาติซึ่งเกิดจากพายุลมแรง แบ่งได้ 2 ชนิด คือวาตภัยจากพายุฤดูร้อน จะเกิดขึ้นในช่วงฤดูร้อน บางครั้งจะเกิดพายุฝนฟ้าคะนองและอาจมีลูกเห็บทำความเสียหายได้ ในบริเวณเล็กๆ ช่วงเวลาสั้นๆ และวาตภัยจากพายุหมุนเขตร้อนจะเกิดขึ้นในช่วงฤดูฝน เมื่อพายุหมุนเขตร้อนเคลื่อนตัวขึ้นฝั่งจะทำความเสียหายให้บริเวณที่เคลื่อนผ่านเป็นอย่างมาก

อุทกภัย หมายถึง ภัยและอันตรายที่เกิดจากสภาวะน้ำท่วมขังหรือน้ำท่วมฉับพลัน มีสาเหตุมาจากการเกิดฝนตกหนักหรือฝนตกต่อเนื่องเป็นเวลานาน สามารถแบ่งได้ดังนี้ อุทกภัยจากน้ำป่าไหลหลากและน้ำท่วมฉับพลันเกิดขึ้นเมื่อมีฝนตกหนักเหนือภูเขาต่อเนื่องเป็นเวลานาน จะทำให้จำนวนน้ำสะสมมีปริมาณมากจนพื้นดินและต้นไม้ดูดซับไม่ไหวไหลบ่าลงสู่ที่ราบต่ำเบื้องล่างอย่างรวดเร็ว และอุทกภัยจากน้ำท่วมขังและน้ำเอ่อล้นเกิดจากน้ำในแม่น้ำลำธารล้นตลิ่งหรือมีระดับสูงจากปกติเอ่อท่วมล้นไหลบ่าออกจากกระตลิ่งในแนวราบจากที่สูงไปยังที่ต่ำ หรือเป็นสภาน้ำท่วมขังในเขตเมืองใหญ่ที่เกิดจากฝนตกหนักต่อเนื่องเป็นเวลานานและมีระบบการระบายน้ำไม่ดีพอ

ความแห้งแล้งหรือภัยแล้ง หมายถึง ภัยที่เกิดจากการขาดแคลนน้ำในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งเป็นเวลานาน ฝนแล้งไม่ตกต้องตามฤดูกาลจนก่อให้เกิดความแห้งแล้ง และส่งผลกระทบต่อชุมชนส่วนใหญ่เกิดจากฝนแล้งและทิ้งช่วง ซึ่งฝนแล้งเป็นภาวะปริมาณฝนตกน้อยกว่าปกติหรือฝนที่ตกต้องตามฤดูกาลกับการเคลื่อนผ่านของพายุหมุนเขตร้อนที่น้อยกว่าปกติ

พายุฝนฟ้าคะนอง หมายถึง ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่อาจเกิดน้ำป่าไหลหลาก น้ำท่วมฉับพลัน และอาจเกิดพายุลมหมุนหรือพายุวงช้าง ซึ่งมีลมแรงมากและทำความเสียหายบริเวณที่เคลื่อนผ่าน

คลื่นพายุซัดฝั่ง หมายถึง คลื่นซัดชายฝั่งขนาดใหญ่อันเนื่องมาจากความแรงของลมที่เกิดขึ้นจาก พายุหมุนเขตร้อนที่เคลื่อนตัวเข้าหาฝั่ง โดยปกติมีความรุนแรงมากในรัศมีประมาณ 100 กิโลเมตร แต่ บางครั้งอาจเกิดได้เมื่อศูนย์กลางพายุอยู่ห่างมากกว่า 100 กิโลเมตร ขึ้นอยู่กับความรุนแรงของพายุและ สภาพภูมิศาสตร์ของพื้นที่ชายฝั่งทะเล หรือได้รับอิทธิพลเสริมความรุนแรงจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งจะทำให้เกิดอันตรายมากยิ่งขึ้น

แผ่นดินไหว หมายถึง ภัยธรรมชาติซึ่งเกิดจากการปลดปล่อยพลังงานใต้พิภพ ทำให้แผ่นดินเกิดการสั่นสะเทือน อาจทำให้เกิดภูเขาไฟระเบิด แผ่นดินเลื่อนและถล่ม แผ่นดินไหวหรือการสั่นสะเทือนของ พื้นดิน เกิดขึ้นได้ทั้งจากการกระทำของธรรมชาติและมนุษย์

แผ่นดินถล่ม หมายถึง ปรากฏการณ์ธรรมชาติของการสีกกร่อนชนิดหนึ่งที่เกิดความเสียหาย ต่อบริเวณพื้นที่ที่เป็นเนินสูงหรือภูเขาที่มีความลาดชันมาก เนื่องจากขาดความสมดุลในการทรงตัวบริเวณ ดังกล่าว แผ่นดินถล่มมักเกิดในกรณีที่มีฝนตกหนักมากบริเวณภูเขา และภูเขานั้นอุ้มน้ำไว้นานเกิดการอึดตัว โดยเฉพาหินแกรนิต ซึ่งมีพื้นที่ไม้ปกคลุมน้อยและต้นน้ำลำธารถูกทำลาย มักจะเกิดเมื่อมีฝนตกหนักหลาย ชั่วโมง

ไฟป่า หมายถึง ภัยธรรมชาติซึ่งเกิดจากมนุษย์เป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ การเผาหาของป่า เผาทำไร่ เลื่อนลอย เผากำจัดวัชพืช มีเพียงส่วนน้อยที่เกิดจากการเสียดสีของต้นไม้แห้ง ไฟป่า ทำให้เกิดมลพิษใน อากาศมากขึ้น

คลื่นยักษ์ (สึนามิ) หมายถึง คลื่นที่พัดเข้ามาสู่ท่าเรือเป็นคลื่นที่ก่อตัวจากการเกิดแผ่นดินไหวใต้มหาสมุทร หรือการระเบิดของภูเขาไฟใต้มหาสมุทร การเกิดแผ่นดินถล่มหรืออุกกาบาตตกลงในมหาสมุทร การเคลื่อนที่ในลักษณะที่มีผลต่อการเกิดสึนามิ ได้แก่ การเคลื่อนที่ที่มีลักษณะการยกตัวขึ้นหรือทรุดตัว โดยนับพลังจะก่อให้เกิดการขยับตัวของมวลน้ำโดยรอบ มีการกระเพื่อมคล้ายเป็นคลื่นอันทรงพลังแผ่ กระจายออกไปอย่างรวดเร็ว

ภัยจากสารเคมี หมายถึง ภัยที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ เช่น สารเคมีเกิดหกรั่วไหล เพลิงไหม้ หรือการระเบิดของสารเคมีในระหว่างการขนส่ง เป็นต้น

อัคคีภัย หมายถึง ภัยพิบัติที่เกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์ ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายทั้งต่อ ร่างกาย ชีวิต และทรัพย์สินของประชาชนอย่างมาก องค์ประกอบสำคัญของการคิดไฟ ได้แก่ ปฏิบัติการ

ภัยด้านความมั่นคง หมายถึง ภัยที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ เช่น ภัยจากการก่อวินาศกรรม ภัยจากการก่อการร้าย ภัยจากหุ่นระเบิด/กับระเบิด ภัยทางอากาศ การก่อการจลาจล ภัยจากการสู้รบ และ ภัยจากการสงคราม เป็นต้น ตามกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันประเทศ และกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันภัย ฝ้ายพลเรือน

ภัยทางอากาศ หมายความว่า ภัยอันเกิดจากการโจมตีทางอากาศ

การก่อวินาศกรรม หมายความว่า การกระทำใดๆ อันเป็นการมุ่งทำลายทรัพย์สินของประชาชน หรือของรัฐ หรือสิ่งอันเป็นสาธารณูปโภค หรือการรบกวนขัดขวางหน่วยงานหนึ่งระบบการปฏิบัติงานใดๆ ตลอดจนการประทุษร้ายต่อบุคคลอันเป็นการก่อให้เกิดความปั่นป่วนทางการเมืองการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ โดยมุ่งหมายที่จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อความมั่นคงของรัฐ

ภาวะไม่ปกติ หมายถึง ภาวะในระหว่างเวลาที่ประเทศมีภัยจากการกระทำของศัตรูอย่างรุนแรง ทั้งจากภัยในประเทศ จากการรุกรานภายนอกประเทศ จนถึงขั้นที่ต้องมีการระดมสรรพกำลังของชาติ ประชาชนจะมีความหวาดกลัวต่อภัยสงคราม ชาติศัตรู และกำลังใจ ไม่มีความมั่นใจในความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

หน่วยงานของรัฐ หมายความว่า ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชนและหน่วยงานอื่นของรัฐ แต่ไม่หมายความรวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายความว่า องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล องค์การบริหาร ส่วนจังหวัด เมืองพัทยา กรุงเทพมหานคร และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ หมายความว่า องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง แต่ไม่หมายความรวมถึงองค์การบริหารส่วนจังหวัด และกรุงเทพมหานคร

จังหวัด ไม่หมายความรวมถึงกรุงเทพมหานคร

อำเภอ หมายความรวมถึงกิ่งอำเภอ แต่ไม่หมายความรวมถึงเขตในกรุงเทพมหานคร

นายอำเภอ หมายความรวมถึงปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ

ผู้บริหารท้องถิ่น หมายความว่า นายกองค์การบริหารส่วนตำบล นายกเทศมนตรี นายกเมืองพัทยา และหัวหน้าผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่อื่น

ผู้บัญชาการ หมายความว่า ผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

ผู้อำนวยการ หมายความว่า ผู้อำนวยการกลาง ผู้อำนวยการจังหวัด ผู้อำนวยการอำเภอ ผู้อำนวยการท้องถิ่น และผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร

เจ้าพนักงาน หมายความว่า ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ต่างๆ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550

อาสาสมัคร หมายความว่า อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550

อธิบดี หมายความว่า อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

4. แนวคิดของแผนปฏิบัติการ

นโยบาย กฎหมาย และแผนปฏิบัติการด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งกระทรวงคมนาคมนำมาประกอบในการจัดทำแผนปฏิบัติการฯ แบบบูรณาการ ระดับกระทรวง ด้านคมนาคม ฉบับนี้ กระทรวงคมนาคมได้นำกรอบและแนวทางจากแผนปฏิบัติการการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแบบบูรณาการ ระดับกระทรวงด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติ กระทรวงมหาดไทย มาใช้เป็นกรอบและแนวคิดในการจัดทำ ทั้งนี้เพื่อให้หน่วยงานในสังกัดกระทรวงคมนาคมสามารถร่วมสนับสนุนการปฏิบัติงาน มีการสอดประสานกันอย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อเกิดสาธารณภัยร้ายแรง หรือเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉิน ประกอบด้วย

1. พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550

มาตรา 11 ให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นหน่วยงานกลางของรัฐในการดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศ โดยมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) จัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติเสนอคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (กปภ.ช.) เพื่อขออนุมัติต่อคณะรัฐมนตรี

เมื่อคณะรัฐมนตรีอนุมัติแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติตาม (1) แล้ว ให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องปฏิบัติการให้เป็นไปตามแผนดังกล่าว

มาตรา 12 แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติตามมาตรา 11(1) อย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

(1) แนวทาง มาตรการ และงบประมาณที่จำเป็นต้องใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

(2) แนวทางและวิธีการในการให้ความช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าและระยะยาวเมื่อเกิดสาธารณภัย รวมถึงการอพยพประชาชน หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การสงเคราะห์ผู้ประสบภัย การดูแลเกี่ยวกับการสาธารณสุข และการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการสื่อสารและการสาธารณสุขปโภค

(3) หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบในการดำเนินการตาม (1) และ (2) และวิธีการให้ได้มาซึ่งงบประมาณเพื่อการดำเนินการดังกล่าว

(4) แนวทางในการเตรียมพร้อมด้านบุคลากร อุปกรณ์ และเครื่องมือ เครื่องใช้ และจัดระบบการปฏิบัติการในการดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวมถึงการฝึกบุคลากรและประชาชน

(5) แนวทางในการซ่อมแซม บูรณะ ฟื้นฟู และให้ความช่วยเหลือประชาชนภายหลังที่สาธารณภัยสิ้นสุด

การกำหนดเรื่องตามวรรคหนึ่ง จะต้องกำหนดให้สอดคล้องและครอบคลุมถึงสาธารณภัยต่างๆ โดยอาจกำหนดตามความจำเป็นแห่งความรุนแรงและความเสี่ยงในสาธารณภัยด้านนั้น และในกรณีที่มีความจำเป็นต้องมีการแก้ไขหรือปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือมติของคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องให้ระบุไว้ในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติด้วย

มาตรา 13 ให้รัฐมนตรีเป็นผู้บัญชาการมีอำนาจควบคุมและกำกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทั่วราชอาณาจักรให้เป็นไปตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และพระราชบัญญัตินี้ในการนี้ให้มีอำนาจบังคับบัญชาและสั่งการผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ เจ้าพนักงานและอาสาสมัครได้ทั่วราชอาณาจักร

ให้ปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นรองผู้บัญชาการมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้บัญชาการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และปฏิบัติหน้าที่ตามที่ผู้บัญชาการมอบหมาย โดยให้มีอำนาจบังคับบัญชาและสั่งการตามวรรคหนึ่งรองจากผู้บัญชาการ

มาตรา 14 ให้อธิบดีเป็นผู้อำนวยการกลางมีหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทั่วราชอาณาจักรและมีอำนาจควบคุมและกำกับการปฏิบัติหน้าที่ของผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ เจ้าพนักงานและอาสาสมัครได้ทั่วราชอาณาจักร

มาตรา 15 ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้อำนวยการจังหวัด รับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตจังหวัด

2. นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2550-2554

การเตรียมพร้อมแห่งชาติ สถานการณ์ภัยพิบัติอันเกิดจากสาธารณภัยและภัยความมั่นคงเป็นภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ซึ่งมีระดับความรุนแรงเกินกว่าที่หน่วยงานเพียงหน่วยเดียวจะมีขีดความสามารถในการจัดการกับภัยที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพและทันทั่วถึง โดยที่การดำเนินงานเตรียมความพร้อมของชาติในปัจจุบันมีข้อจำกัดด้านการบริหารจัดการในการประสานและเชื่อมโยงแผนป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งชาติกับแผนป้องกันประเทศ ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดกรอบที่ชัดเจนในการปฏิบัติงาน การขาดการกำหนดการบัญชาการที่มีเอกภาพ การขาดการฝึกซ้อม รวมทั้งการขาดการบูรณาการระบบสื่อสารในสถานการณ์ฉุกเฉินระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้การบริหารจัดการด้านการเตรียมพร้อมแห่งชาติขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผลเท่าที่ควรจะเป็น สภาพการณ์ข้างต้นจึงเป็นจุดอ่อนที่ส่งผลให้ภัยพิบัติที่เกิดขึ้นก่อความเสียหายอย่างกว้างขวางต่อชีวิตและทรัพย์สินของคนในชาติ รวมทั้งความมั่นคงของประเทศ

การพัฒนาศักยภาพการเตรียมพร้อมแห่งชาติ

2.1 ปรับปรุง พัฒนานโยบาย และแผนรองรับให้สอดคล้องกับภัยด้านสาธารณภัยและภัยด้านความมั่นคงที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการป้องกันภัย ระวังภัย บรรเทาภัย และฟื้นฟูภายหลังการเกิดภัย รวมทั้งให้มีแผนปฏิบัติการ มาตรการ ในการเตรียมพร้อมของหน่วยงาน โดยสามารถประสานและเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานพลเรือน ทหาร และภาคประชาชน ในการบริหารจัดการภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพและทันเวลา โดยเน้นการเข้าถึงพื้นที่เป้าหมายได้อย่างทันทั่วถึง

2.2 เสริมสร้าง บุคลากร และพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการข้อมูล เพื่อสนับสนุน การบริหารจัดการวิกฤตการณ์ นอกเหนือจากการมีระบบการเตือนภัยล่วงหน้า การบริหารจัดการระบบการ สื่อสารและ โทรคมนาคมที่มีเอกภาพและครอบคลุมพื้นที่เสี่ยงภัยอย่างทันการณ์ เพื่อป้องกันและลด ผลกระทบอันเกิดจากภัยพิบัติ รวมทั้งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน องค์กรเอกชน และภาค ประชาชนมีส่วนร่วมในระบบการแจ้งเตือนภัย

2.3 เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และทักษะของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานภาคประชาชน และองค์กร เครือข่ายต่างๆ โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงของภัย โดยให้มีการฝึกซ้อมแผนเป็นระยะตามเหมาะสม

2.4 ให้มีระบบการบริหารจัดการภัยอย่างมีเอกภาพ ประสิทธิภาพ และทันเหตุการณ์ โดยกำหนด หน่วยงานและผู้รับผิดชอบ เพื่อเสริมสร้างการบัญชาการเหตุการณ์ที่ชัดเจน

2.5 ส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อพร้อมเผชิญกับประเภทของภัย โดยให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแจ้งเตือนภัย การป้องกันภัยและแนวทางปฏิบัติ รวมทั้งสนับสนุนการปลูกฝัง จิตสำนึกด้านความมั่นคง เพื่อเป็นการสร้างเครือข่ายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาจากภัยต่างๆ และความรุนแรง ทางสังคม

2.6 ส่งเสริมและประสานความร่วมมือกับต่างประเทศเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพของประเทศ ในการบริหารจัดการภัย รวมทั้งสนับสนุนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างปฏิบัติภารกิจช่วยเหลือแก่ประเทศต่างๆ ที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ อันจะเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความรู้ และการมีส่วนร่วมในการ แก้ไขปัญหาของประชาคมโลก

2.7 เพิ่มประสิทธิภาพมาตรการต่างๆ เกี่ยวกับการช่วยเหลือ การบรรเทา และการฟื้นฟูหลังจากการเกิดภัย เพื่อลดความเสียหายและความรู้สึกลบอบซ้ำได้อย่างทันท่วงที และกลับคืนสู่ภาวะปกติของสังคมโดยเร็ว

3. นโยบายการเตรียมพร้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2548

นโยบายการเตรียมพร้อมแห่งชาติมีวัตถุประสงค์ให้ทุกภาคส่วนมีการเตรียมความพร้อม เพื่อพร้อมเผชิญ กับสาธารณภัย ภัยด้านความมั่นคง และสถานการณ์ฉุกเฉิน ตั้งแต่ในภาวะปกติ ตลอดจนให้มีการบริหารจัดการ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและทันท่วงที ในทุกสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2548 รับทราบนโยบายการเตรียมพร้อมแห่งชาติ เพื่อเป็น กรอบการกำหนดยุทธศาสตร์ แนวทาง มาตรการ แผนปฏิบัติการ เพื่อให้การบริหารจัดการสถานการณ์ฉุกเฉิน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยทุกภาคส่วนต้องผนึกกำลังตั้งแต่ในภาวะปกติ ด้วยการจัดเตรียมระบบ การป้องกันบรรเทาภัยภัย รวมทั้งการฟื้นฟูภายหลังสถานการณ์ฉุกเฉิน โดยให้ความสำคัญกับแผนป้องกันภัย ฝ่ายพลเรือนแห่งชาติในสถานการณ์ฉุกเฉินในการดำเนินการตามนโยบายการเตรียมพร้อมแห่งชาติ รวมถึง ให้ความสำคัญกับการจัดทำแผนปฏิบัติการของหน่วยงาน เพื่อเป็นแผนรองรับสาธารณภัยในแต่ละประเภท ของภัยที่เกิดขึ้น โดยกำหนดแนวทางปฏิบัติไว้ 4 แนวทาง คือ

(1) การเตรียมพร้อมด้านทรัพยากร ให้ทุกภาคส่วนมีการเตรียมพร้อมด้านทรัพยากรตั้งแต่ในภาวะปกติ เพื่อให้มีความพร้อมในการป้องกันและเผชิญกับสาธารณภัย ภัยด้านความมั่นคง และสถานการณ์ฉุกเฉินที่เกิดขึ้น โดยมีแนวทางปฏิบัติ คือ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำฐานข้อมูลตั้งแต่ในภาวะปกติ มีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลการเตรียมพร้อมด้านทรัพยากร และเชื่อมต่อฐานข้อมูลระหว่างหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง มีการประเมินสถานการณ์ล่วงหน้า มีการจัดระบบการสื่อสารและโทรคมนาคมทั้งระบบหลักและระบบสำรอง ให้สามารถใช้งานได้ในทุกสถานการณ์ และให้มีหน่วยงานศูนย์กลางจัดการด้านข่าวสาร

(2) การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เช่น การจัดทำระบบการแจ้งเตือนภัยการส่งเสริมสนับสนุนในการสร้างจิตสำนึกให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน องค์กรเอกชน และภาคประชาชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมและสนับสนุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเตรียมความพร้อม เพื่อการป้องกัน บรรเทา ระวัง และ การฟื้นฟูภายหลังการเกิดภัยด้านต่างๆ และสถานการณ์ฉุกเฉิน

(3) การจัดทำแผนงาน ให้หน่วยงานจัดทำแผนรองรับและให้จังหวัดกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการป้องกันภัย การบรรเทาภัย การระวังภัย และการฟื้นฟูภายหลังการเกิดภัยจากสาธารณภัย ภัยด้านความมั่นคง

(4) การบริหารจัดการ ให้การบริหารจัดการตามนโยบายเตรียมพร้อมแห่งชาติ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและทันทั่วถึง กำหนดแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

1) ให้นายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นผู้บังคับบัญชาการเหตุการณ์เมื่อเกิดสถานการณ์ฉุกเฉิน

2) ให้สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติร่วมกับกระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อำนวยการบริหารจัดการการเตรียมพร้อมแห่งชาติ

3) ในกรณีการเตรียมพร้อมเพื่อเผชิญกับภัยอันเกิดจากสาธารณภัย ให้ยึดถือแผนป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งชาติเป็นแผนหลักในการดำเนินการขึ้นเตรียมการในภาวะปกติ ขึ้นปฏิบัติการเมื่อเกิดเหตุ และขึ้นการฟื้นฟูหลังเกิดเหตุ โดยกระทรวงมหาดไทยเป็นองค์กรรับผิดชอบหลัก ดำเนินการเตรียมพร้อมแห่งชาติ และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้กำหนดแผนตามแต่ละประเภทของภัย เพื่อรองรับแผนป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งชาติ

4) ในกรณีการเตรียมพร้อมเพื่อเผชิญกับภาวะของการสู้รบและภาวะสงครามที่ฝ่ายทหารจำเป็นต้องควบคุมสถานการณ์ ให้ยึดถือแผนป้องกันประเทศเป็นแผนหลักในการดำเนินการและแผนป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งชาติ สนับสนุนการดำเนินการ โดยกระทรวงกลาโหมเป็นองค์กรรับผิดชอบร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการเตรียมพร้อมแห่งชาติ

5) ในกรณีเกิดภัยจากการก่อการร้ายให้ดำเนินการตามนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหาการก่อการร้าย โดยสำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติเป็นองค์กรรับผิดชอบร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการเตรียมพร้อมแห่งชาติ

6) ให้มีระบบการบริหารนโยบายการเตรียมพร้อมแห่งชาติอย่างมีเอกภาพประสิทธิภาพและทันเหตุการณ์ โดยให้มีส่วนงานและผู้รับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานทั้งในระดับกระทรวง กรม จังหวัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ชัดเจน เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน

7) ให้หน่วยงานและทุกภาคส่วนให้ความสำคัญกับการฝึกซ้อมแผนอย่างสม่ำเสมอทั้งภายในหน่วยงานและระหว่างหน่วยงาน เพื่อให้เกิดการประสานและบูรณาการแผนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยสำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงกลาโหม เป็นหน่วยงานหลักประสานการบูรณาการฝึกซ้อมแผนปฏิบัติการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามห้วงเวลาที่เหมาะสม

8) ให้สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงกลาโหม ร่วมกันติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานตามนโยบายการเตรียมพร้อมแห่งชาติ

9) ให้สำนักงบประมาณจัดสรรงบประมาณให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตามนโยบายการเตรียมพร้อมแห่งชาติ

4. แผนป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งชาติ พ.ศ. 2548 มีนโยบาย ดังนี้

4.1 ให้ถือว่าการรักษาชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนที่ประสบภัยเฉพาะหน้าเป็นความเร่งด่วนสูงสุด ซึ่งรัฐมีความรับผิดชอบต่อการตัดสินใจอันชอบด้วยเหตุผลของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ

4.2 ให้กองอำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเขตท้องที่จัดทำแผนปฏิบัติการในการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ให้ครอบคลุมถึงภัยฝ่ายพลเรือนตามสถานการณ์ความเสี่ยงภัยรูปแบบต่างๆ ในพื้นที่ กำหนดระบบการปฏิบัติทุกชั้นตอน ได้แก่ การป้องกัน การเตรียมความพร้อม การปฏิบัติเมื่อเกิดภัย การฟื้นฟูบูรณะ โดยกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบไว้ให้ชัดเจน รวมทั้งดำเนินการฝึกซ้อมแผนเพื่อให้ความพร้อมที่จะปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในทุกโอกาสที่มีเหตุการณ์เกิดขึ้น

4.3 ในกรณีเกิดภัย ให้ผู้อำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเขตท้องที่ดำเนินการตามแผนป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในเขตรับผิดชอบของตนด้วยทรัพยากรที่มีอยู่ไปก่อน แล้วจึงรายงานตามสายการบังคับบัญชา

4.4 ให้เผยแพร่ความรู้และข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนอย่างทั่วถึง ตลอดจนส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ ประชาชน เตรียมป้องกันชีวิตและทรัพย์สินของหน่วยงานของตนเอง

4.5 การอพยพประชาชนออกจากพื้นที่อันตรายให้กระทำได้เท่าที่จำเป็น และถ้าเป็นการอพยพในกรณีเกิดภัยฝ่ายพลเรือนด้านความมั่นคงต้องประสานกับฝ่ายทหารอย่างใกล้ชิด โดยมีให้เกิดผลเสียหายทางด้านจิตวิทยา

หมายเหตุ เมื่อมีการประกาศใช้แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ให้ใช้แผนฉบับนี้แทน

5. แผนแม่บทป้องกันและบรรเทาภัยจากคลื่นสึนามิ (ระยะ 5 ปี)

5.1 ยุทธศาสตร์ที่ 1 การป้องกันและลดผลกระทบ เป้าประสงค์ เตรียมการป้องกันพื้นที่เสี่ยงภัยประชาชน และนักท่องเที่ยวให้ลดความเสี่ยงต่อภัยจากคลื่นสึนามิ ประกอบด้วย 9 กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ 1 เตรียมการป้องกันพื้นที่เสี่ยงภัยให้สอดคล้องกับระดับความเสี่ยง

กลยุทธ์ที่ 2 มีระบบเตือนภัยที่ดีสามารถเตือนภัยได้ล่วงหน้านานพอ และแจ้งเตือนได้ทั่วถึงจนถึงระดับครัวเรือน

กลยุทธ์ที่ 3 จัดทำแผนอพยพหนีภัยและเตรียมสถานที่ปลอดภัยและเส้นทางหนีภัยให้พร้อม

กลยุทธ์ที่ 4 ให้ความรู้แก่ประชาชน เยาวชน และผู้บริหารสถานศึกษา ในเรื่องคลื่นสึนามิ ภัยจากคลื่นสึนามิ การป้องกัน การหนีภัย และการเตือนให้ตระหนักถึงโอกาสการเกิดคลื่นสึนามิขึ้นอีก

กลยุทธ์ที่ 5 ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการภัยจากคลื่นสึนามิ

กลยุทธ์ที่ 6 มีแผนปฏิบัติการและฝึกซ้อมแผนสม่ำเสมอ

กลยุทธ์ที่ 7 เตรียมการด้านรักษาพยาบาลและสาธารณสุขให้พร้อม

กลยุทธ์ที่ 8 จัดทำฐานข้อมูลและเตรียมข้อมูลบุคลากร เครื่องมือและอุปกรณ์ให้มีความพร้อมและการฝึกซ้อมร่วม รวมทั้งจัดทำระบบการรับความช่วยเหลือจากในประเทศและต่างประเทศ

กลยุทธ์ที่ 9 สร้างเสริมทักษะและความชำนาญให้แก่บุคลากรของรัฐและอาสาสมัคร

5.2 ยุทธศาสตร์ที่ 2 การเตรียมพร้อมรับภัย เป้าประสงค์ เมื่อได้รับแจ้งว่าจะเกิดภัยจากคลื่นสึนามิหน่วยงานต่างๆ สามารถเตรียมการต่างๆ ได้รวดเร็วทันการณ์ ในส่วนของประชาชนมีความเข้าใจเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น ออกจากพื้นที่เสี่ยงภัยและเฝ้าระวังแต่ไม่ตื่นตระหนก ประกอบด้วย 6 กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ 1 หน่วยงานต่างๆ เตรียมความพร้อมเต็มที่ ทั้งด้านกำลังคน เครื่องจักร เครื่องมือ อุปกรณ์กู้ภัย และปัจจัยช่วยเหลือ

กลยุทธ์ที่ 2 มีการประสานงานกันระหว่างหน่วยงานต่างๆ เพื่อเฝ้าระวัง แลกเปลี่ยนข้อมูล และติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิด

กลยุทธ์ที่ 3 เตรียมอุปกรณ์สื่อสารสำรอง ระบบไฟฟ้าสำรอง และรถไฟฟ้าส่องสว่าง

กลยุทธ์ที่ 4 มีการประกาศเตือนภัยล่วงหน้าเป็นขั้นตอน ให้ประชาชนเข้าใจสถานการณ์ที่เป็นจริงและชัดเจน

กลยุทธ์ที่ 5 เตือนภัยล่วงหน้าให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวที่อยู่บริเวณชายหาดและพื้นที่เสี่ยงทราบ

กลยุทธ์ที่ 6 เตรียมพร้อมด้านต่าง ๆ โดยสำรวจ และตรวจสอบจากฐานข้อมูลที่จัดทำไว้

5.3 ยุทธศาสตร์ที่ 3 การจัดการในภาวะฉุกเฉิน เป้าประสงค์ สามารถเข้าปฏิบัติการค้นหาผู้ประสบภัย และช่วยเหลือได้โดยเร็ว ทำให้ช่วยชีวิตผู้ประสบภัยได้ทัน สำหรับผู้ได้รับบาดเจ็บสามารถนำส่งต่อเพื่อรักษาพยาบาลได้อย่างปลอดภัย ส่วนผู้เสียชีวิตสามารถระบุตัวได้เพื่อการส่งคืนญาติ การช่วยเหลือในระยะนี้ สอดคล้องกับความต้องการที่เปลี่ยนไปตั้งแต่ 24 ชั่วโมงแรก 48 ชั่วโมงแรก และ 72 ชั่วโมงแรก ประกอบด้วย 7 กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ 1 ตั้งศูนย์อำนวยการที่สามารถเป็นแกนในการสั่งการ ประสานงานอย่างมีประสิทธิภาพ ในทุกระดับ โดยใช้ระบบ ICS และมีกฎการปฏิบัติ (Rules of Engagement) ชัดเจน

กลยุทธ์ที่ 2 ตรวจสอบข้อมูลและประสานงานหน่วยงานเครือข่ายซึ่งมีศักยภาพสูง เช่น หน่วยทหาร และมูลนิธิต่างๆ เข้าช่วยปฏิบัติการค้นหาผู้ประสบภัย

กลยุทธ์ที่ 3 สนธิกำลังเข้าปฏิบัติการช่วยเหลือโดยเร็ว โดยเจ้าหน้าที่กู้ภัยที่ได้รับการฝึกฝนเป็นอย่างดี ทั้งของภาครัฐและของชุมชน (OTOS)

กลยุทธ์ที่ 4 มีระบบสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์ที่ 5 การควบคุมสถานการณ์และการปฏิบัติการค้นหาในระยะ 24 ชั่วโมงแรก เน้นการค้นหาผู้รอดชีวิต การรักษาพยาบาลผู้บาดเจ็บ น้ำดื่ม อาหารปรุงสำเร็จ เสื้อผ้า

กลยุทธ์ที่ 6 การควบคุมสถานการณ์และการปฏิบัติการค้นหาในระยะ 24-48 ชั่วโมง เน้นการค้นหาผู้รอดชีวิตและทรัพย์สิน สืบหาญาติ จัดตั้งบ้านพักชั่วคราว การรักษาพยาบาล การจัดการศพ อาหาร น้ำดื่ม ยารักษาโรค เครื่องครัว ข้อมูลสถานการณ์

กลยุทธ์ที่ 7 การควบคุมสถานการณ์และการปฏิบัติการค้นหาในระยะ 48-72 ชั่วโมง เน้นการค้นหาผู้รอดชีวิต การสืบหาญาติ การรักษาพยาบาล การจัดการศพ การสงเคราะห์เบื้องต้น เงินชดเชย การค้นหาทรัพย์สิน และข้อมูลการให้ความช่วยเหลือ

5.4 ยุทธศาสตร์ที่ 4 การจัดการหลังเกิดภัย เป้าประสงค์ ช่วยเหลือให้ผู้ประสบภัยฟื้นฟูชีวิตปกติ โดยการดูแลรักษาพยาบาล ซ่อมแซม หรือจัดหาที่พัก จัดหาอาชีพ และฝึกสอน ฟื้นฟูสภาพจิตใจ และดูแลการศึกษาของเด็ก บุรณะซ่อมแซมสาธารณูปโภคต่างๆ ให้กลับสู่สภาพเดิมโดยเร็ว ฟื้นฟูสภาพแวดล้อม ควบคุมการเกิดโรคระบาดและสภาวะมลพิษต่างๆ โดยมีผลการศึกษาไว้อ้างอิงเป็นบทเรียน ประกอบด้วย 5 กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ 1 การให้ความช่วยเหลือต่างๆ เป็นไปอย่างรวดเร็ว ท้วถึง และไม่ซ้ำซ้อน

กลยุทธ์ที่ 2 ประสานการช่วยเหลือจากหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ให้มีทิศทางสอดคล้องกัน และมีข้อมูลการช่วยเหลือต่างๆ รวบรวมไว้

กลยุทธ์ที่ 3 ประเมินความเสียหายรวดเร็วและถูกต้อง เพื่อให้การชดเชยบรรเทาและขอความช่วยเหลือต่างๆ ทำได้รวดเร็วและตรงความต้องการ

กลยุทธ์ที่ 4 ช่วยเหลือผู้ประสบภัยและฟื้นฟูบูรณะพื้นที่ประสบภัยให้กลับคืนสู่สภาวะปกติโดยเร็วที่สุด

กลยุทธ์ที่ 5 กรณีศึกษาโดยเรียนรู้จากบทเรียนที่ผ่านมา (Lesson Learned)

6. แผนปฏิบัติการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติแห่งชาติในเชิงยุทธศาสตร์ พ.ศ. 2553-2562

การปฏิบัติการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติของชาติให้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไม่อาจกระทำได้ด้วยเพียงลำพังหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง การบูรณาการร่วมกันอย่างเป็นระบบเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ซึ่งในภาวะการณ์ปัจจุบันกฎหมายได้วางกลไกการปฏิบัติการร่วมกันในระดับชาติไว้

6.1 กลไกระดับชาติ เป็นกลไกการประสานการดำเนินงานระดับชาติ เพื่อให้คำแนะนำ คำปรึกษา และติดตามประเมินผลตามแผนปฏิบัติการ กลไกดังกล่าวประกอบด้วย ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา สื่อมวลชน องค์กรต่างๆ แห่งสหประชาชาติ และองค์กรระหว่างประเทศ เป็นต้น

6.1.1 คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ มีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทยเป็นศูนย์กลางการประสานงาน

6.1.2 คณะกรรมการเตรียมพร้อมแห่งชาติ มีสำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติเป็นศูนย์กลางการประสานงาน

6.2 หลักการของแผนปฏิบัติการ

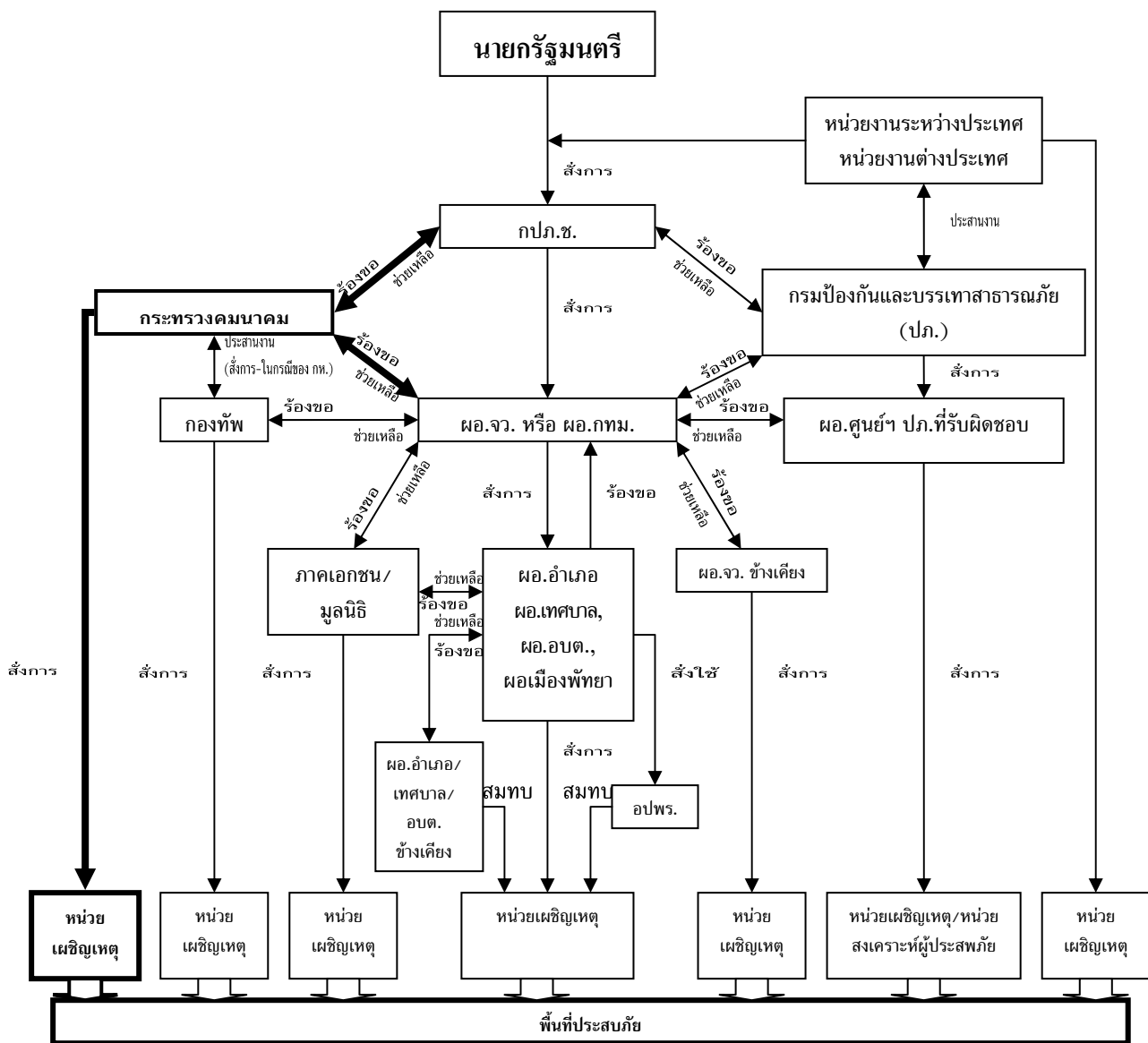
6.2.1 การมีส่วนร่วมขององค์กรจากทุกภาคส่วน ถือว่าทุกหน่วยงานมีความสำคัญเท่าเทียมกันในการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติตั้งแต่ระดับครอบครัวจนถึงระดับประเทศ ซึ่งหากในทุกภาคส่วนมีความเข้มแข็งเพียงพอ จะช่วยลดความเสี่ยงภัยพิบัติของชาติได้

6.2.2 กระบวนการปฏิบัติและการปรับปรุงแผนปฏิบัติการ ในแผนงานของแต่ละหน่วยงานควรระบุถึงแต่ละแผนปฏิบัติการสามารถลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติใน 4 ด้าน ได้

- 1) ด้านการป้องกันและลดผลกระทบ
- 2) ด้านการเตรียมความพร้อม
- 3) ด้านการบริหารจัดการฉุกเฉิน
- 4) ด้านการจัดการหลังเกิดภัย

โครงสร้างองค์กรและรูปแบบการจัดการสาธารณสุขของประเทศไทย

แผนภูมิที่ 6 แผนภูมิแสดงระบบการบริหารจัดการสาธารณสุขของประเทศไทย

5. แนวทางการปฏิบัติ / การบริหารจัดการภัยพิบัติ

(แผนปฏิบัติการการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแบบบูรณาการ ระดับกระทรวง ด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติ กระทรวงมหาดไทย)

นโยบายและแนวทางที่ใช้เป็นกรอบในการเตรียมพร้อมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตั้งแต่ในภาวะปกติ ในสถานการณ์วิกฤต และในภาวะฉุกเฉิน โดยมีการบูรณาการในการปฏิบัติร่วมกับทุกภาคส่วน เพื่อให้เกิดกระบวนการจัดการที่มีประสิทธิภาพได้ประสิทธิผล มีการสอดประสานกันอย่างเป็นระบบ ในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ประกอบด้วย

- 1) แผนป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งชาติ พ.ศ. 2548 และกรอบทิศทางของแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ
- 2) หลักการ กระบวนการ ขั้นตอน และแนวทางปฏิบัติในการจัดการสาธารณภัย โดยเฉพาะการเตรียมการป้องกันและลดผลกระทบก่อนเกิดภัย การจัดการในภาวะฉุกเฉิน ขณะเกิดภัย และการฟื้นฟูบูรณะหลังเกิดภัย ตามแผนป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งชาติ พ.ศ. 2548
- 3) แนวทางการปฏิบัติตามนโยบายการเตรียมพร้อมแห่งชาติ 4 แนวทาง ได้แก่ ความพร้อมด้านทรัพยากร การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน การจัดทำแผนงาน และการบริหารจัดการ
- 4) นโยบายสำคัญที่ได้รับมอบหมาย ให้เน้นการบริหารจัดการสถานการณ์วิกฤติ 6 ประเด็น ได้แก่ การประเมินสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้น การจัดการฐานข้อมูลที่ทันสมัย การมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ การเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้และจิตสำนึกของประชาชนให้ตระหนักในการป้องกันภัยผ่านสื่อของรัฐ และเอกชน และการแจ้งเตือนภัย ระบบการติดต่อสื่อสาร และการซักซ้อมแผนและระบบต่างๆ
- 5) ยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณ แผนงบประมาณ เป้าหมายการให้บริการกระทรวง เป้าหมายการให้บริการหน่วยงาน ผลผลิต/โครงการ และงบประมาณของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

5.1 แนวทางปฏิบัติ

การจัดทำแผนปฏิบัติการการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแบบบูรณาการ ระดับกระทรวง เพื่อรองรับแผนป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งชาติ พ.ศ. 2548 โดยกำหนดระดับความรุนแรงของภัยเป็นกรอบในการจัดทำ โดยอ้างอิงจากเกณฑ์ระดับความรุนแรงในการจัดการกับภัยที่ปรากฏในแผนป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งชาติ พ.ศ. 2548 และให้จัดทำแนวทางการดำเนินการเป็น 3 ชั้น คือ ชั้นก่อนเกิดภัย ชั้นขณะเกิดภัย และชั้นหลังเกิดภัย (ในกรณีที่หน่วยงานที่มีภารกิจหน้าที่เฉพาะขั้นตอนใด ขั้นตอนหนึ่ง ให้จัดทำเฉพาะขั้นตอนนั้น)

5.1.1 ก่อนเกิดภัย

ให้ความสำคัญด้านการป้องกันและลดผลกระทบ โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเตรียมความพร้อมด้านต่างๆ วางแผนและดำเนินการจัดทำ/ พัฒนาระบบงานที่เกี่ยวข้อง จัดทำปรับปรุงและ

- 1) ปรับปรุงและพัฒนาระบบการวางแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขตท้องที่ ให้มีความทันสมัยสอดคล้องกับสภาพเสี่ยงภัยของพื้นที่ และสามารถนำไปปฏิบัติงานได้อย่างแท้จริง และจัดให้มีการฝึกซ้อมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอย่างสม่ำเสมอ
- 2) พัฒนา สนับสนุน และส่งเสริมองค์กรที่รับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทุกระดับให้มีความเข้มแข็ง และมีขีดความสามารถที่จะปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งใน ด้านงบประมาณ เครื่องมือเครื่องใช้ และเทคโนโลยีอันจำเป็นต่อการปฏิบัติการ
- 3) ส่งเสริมให้มีการค้นคว้าวิจัยทางด้านวิชาการ เพื่อนำมาพัฒนาและปรับปรุงงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการศึกษาวิเคราะห์ความเสี่ยงภัยในพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศ
- 4) ปรับปรุงและพัฒนาระบบการฝึกอบรมเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ให้มีความทันสมัยได้มาตรฐาน เพื่อสร้างความพร้อมแก่บุคลากรด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- 5) เร่งรัดการใช้มาตรการทางกฎหมายที่มีอยู่เพื่อการป้องกันภัยและผลกระทบจากการเกิดภัยพิบัติ
- 6) ส่งเสริมให้มีการประสานงานและร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ในภาวะปกติ
- 7) ให้มีการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ความรู้และข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกัน ภัยเตือน และบรรเทาสาธารณภัยแก่ประชาชนอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง เพื่อสร้างจิตสำนึกและความตระหนัก ในการป้องกันและระงับภัยที่อาจเกิดขึ้น
- 8) ส่งเสริมให้ประชาชนและภาคเอกชนได้มีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย โดยสนับสนุนให้ผู้ประกอบการด้านอุตสาหกรรม พาณิชยกรรมขนาดใหญ่ และเจ้าของอาคารสูง ได้จัดวางระบบการป้องกันภัยในบริเวณอาคารสถานที่ของตน
- 9) เสริมสร้างและแสวงหาความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศในทางวิชาการและ การปฏิบัติงานการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- 10) ให้มีการจัดหาทุนและขอรับการสนับสนุนจากองค์กรระหว่างประเทศ และ ภาคเอกชน เพื่อสนับสนุนการดำเนินกิจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยจัดตั้งเป็นกองทุนหรือ มูลนิธิเพื่อการพัฒนาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- 11) ให้จังหวัดจัดทำแผนที่พื้นที่เสี่ยงภัยทุกประเภทของภัยไว้

12) ประสานงานขอข้อมูลภัยพิบัติจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ กรมอุตุนิยมวิทยา กรมชลประทาน กรมควบคุมมลพิษ กรมโรงงานอุตสาหกรรม เป็นต้น เพื่อประกาศแจ้งเตือนไปยังพื้นที่เสี่ยงภัย รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องและประชาชนให้เตรียมการป้องกันและอพยพออกจากพื้นที่ เพื่อลดความสูญเสียลงให้เหลือน้อยที่สุด ตามแผนฯ ซึ่งในแต่ละจังหวัดมีการจัดทำแผนการฝึกซ้อมแผน และมีการวางแผนเตรียมการไว้แล้ว รวมทั้งการบริหารจัดการภัยพิบัติ โดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน ซึ่งถือเป็นเรื่องสำคัญ

13) การเฝ้าระวังและแจ้งเตือนภัย โดยจัดเวรเจ้าหน้าที่เฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์จากข้อมูลการพยากรณ์อากาศและระดับน้ำ พร้อมทั้งจะจัดระบบเครือข่ายสื่อสาร เพื่อแจ้งเตือนภัยเชื่อมโยงทั้งจังหวัด อำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบล หมู่บ้าน หรือชุมชนที่อาจจะเกิดภัย เพื่อให้การรับส่งข้อมูล ข่าวสาร เกี่ยวกับสถานการณ์ภัยพิบัติเป็นไปอย่างถูกต้องและรวดเร็ว

14) ให้ศูนย์รับแจ้งเหตุ 1784 ของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแจ้งศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขตที่ตั้งอยู่ใกล้เคียงกับพื้นที่ที่ได้รับการแจ้งเตือน เตรียมพร้อมปฏิบัติงานและให้ประมวลผลข้อมูลในการรายงานการวิเคราะห์สถานการณ์ และการชี้แจงประชาชนที่โทรศัพท์สอบถาม

15) ให้ทุกหน่วยงานในกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง/ศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจเตรียมพร้อมกำชับให้เจ้าหน้าที่ที่ได้รับแต่งตั้งให้อยู่เวรยามปฏิบัติหน้าที่โดยเคร่งครัด และจัดเจ้าหน้าที่เฝ้าระวังติดตามสถานการณ์ข้อมูลการพยากรณ์อากาศ Website ของหน่วยงานต่างๆ รวมถึงแผนที่อากาศและภาพถ่ายดาวเทียม

16) แจ้งจังหวัดและศูนย์ ปภ.เขต เตรียมความพร้อม โดยเฉพาะการแจ้งเตือนด้วยการประชาสัมพันธ์ เพื่อกระจายข่าวสารไปยังส่วนราชการและประชาชน ซึ่งอาจใช้หอกระจายข่าว เสียงตามสาย หรือวิธีการอื่นใดที่เป็นการเตือนให้ประชาชนรับทราบสถานการณ์ที่ถูกต้อง และให้ระมัดระวังอันตราย รวมทั้งเตรียมพื้นที่ เส้นทางการอพยพ ยานพาหนะ เครื่องสูบน้ำ กระจอบทราย รวมทั้งอาหารแห้งสำรองไว้ล่วงหน้า

5.1.2 ขณะเกิดภัย เพื่อให้การเข้าระงับและบรรเทาภัยที่เกิดขึ้นหรือใกล้จะเกิดขึ้นเป็นไปอย่างรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ สามารถลดอันตรายและความเสียหายได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้ถือว่าการรักษาชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนที่ประสบภัยเฉพาะหน้าเป็นความเร่งด่วนสูงสุดในการเข้าระงับและบรรเทาภัย และการดำเนินการอพยพประชาชนออกจากพื้นที่อันตรายให้กระทำได้ ทั้งนี้เฉพาะเท่าที่จำเป็นแก่การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งมีแนวทางการปฏิบัติ ดังนี้

1) ให้หน่วยปฏิบัติในแต่ละท้องที่ระดมทรัพยากรและสรรพกำลังเข้าไปดำเนินการระงับและบรรเทาภัยที่เกิดขึ้นในเขตความรับผิดชอบ ตามแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของแต่ละท้องที่โดยเร็ว และหากจำเป็นให้เร่งขอรับการสนับสนุนจากท้องที่ใกล้เคียงในทันที

2) ให้ประสานงานและร่วมมือระหว่างหน่วยงานของรัฐและองค์กรภาคเอกชนภายใต้การสั่งการของผู้อำนวยการเขตท้องที่

3) ให้ศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจของจังหวัดจัดตั้งชุดกู้ภัยเคลื่อนที่เร็ว พร้อมทั้งเครื่องมือเครื่องใช้ ออกไปให้การสนับสนุนในการระงับแก่พื้นที่ที่ประสบภัยได้ทันทีที่ได้รับการร้องขอหรือทราบเหตุการณ์

4) ให้มีการรักษาพยาบาลผู้บาดเจ็บและผู้ป่วยในบริเวณที่เกิดเหตุ และให้มีการอนามัยในบริเวณที่รับการอพยพประชาชนอย่างต่อเนื่องจนกว่าเหตุการณ์จะยุติ

5) ให้มีการควบคุมบริเวณที่เกิดเหตุการณ์และบริเวณที่รับการอพยพเพื่อการรักษาความสงบเรียบร้อยและเพื่อป้องกันอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้นแก่ประชาชนทั่วไป

6) ให้มีการสรุปสถานการณ์แถลงแก่สื่อมวลชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อป้องกันมิให้เกิดความสับสนในเหตุการณ์

5.1.3 หลังเกิดภัย เพื่อให้การช่วยเหลือ บรรเทาทุกข์แก่ประชาชนผู้ประสบภัย และเร่งปรับปรุง/ ซ่อมแซม/ ฟื้นฟูสิ่งสาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐานอื่นๆ ที่ได้รับความเสียหายให้กลับคืนสู่สภาพเดิมโดยเร็วที่สุด มีแนวทางการปฏิบัติ ดังนี้

1) จัดให้มีการรักษาพยาบาลแก่ผู้ประสบภัยอย่างต่อเนื่องจนกว่าจะหายเป็นปกติ รวมทั้งการจัดที่พักอาศัยชั่วคราว และระบบสุขภาพให้แก่ผู้ประสบภัยในกรณีที่ต้องอพยพจากพื้นที่อันตราย

2) ให้มีการประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐและองค์กรภาคเอกชนในการสงเคราะห์ผู้ประสบภัยให้เป็นไปอย่างมีระบบ รวดเร็ว ทันท่วงที และหลีกเลี่ยงความซ้ำซ้อนในการสงเคราะห์ผู้ประสบภัย โดยจัดทำบัญชีรายชื่อผู้ประสบภัยไว้เป็นหลักฐานเพื่อการสงเคราะห์ผู้ประสบภัย

3) ให้รื้อถอนซากปรักหักพังและซ่อมแซมสิ่งสาธารณูปโภค โครงสร้างพื้นฐาน และอาคารบ้านเรือนของผู้ประสบภัย เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพต่อไปได้

4) ให้การสงเคราะห์แก่ครอบครัวของผู้ที่ประสบภัยอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในกรณีที่ผู้เป็นหัวหน้าครอบครัวประสบภัยจนเสียชีวิตหรือไม่สามารถประกอบอาชีพต่อไปได้ ประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างขวัญและกำลังใจของประชาชนให้กลับคืนสู่สภาพปกติโดยเร็ว

5.2 การจัดทำแนวทางปฏิบัติ/ คู่มือการปฏิบัติงาน (ภายในหน่วยงานและระหว่างหน่วยงาน)

ให้หน่วยงานในสังกัดจัดทำรายละเอียดแนวทางปฏิบัติ/ คู่มือการปฏิบัติงานในภารกิจที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องรองรับกับแผนปฏิบัติการการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแบบบูรณาการ ระดับกระทรวง ฉบับนี้

5.2.1 ขั้นตอนก่อนเกิดภัย

1) ตรวจสอบและปรับปรุงข้อมูลพื้นที่เสี่ยงภัย/ข้อมูลพื้นที่ปลอดภัยรองรับการอพยพประชาชน

2) จัดทำแผนปฏิบัติการการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตามความเสี่ยงภัยของแต่ละพื้นที่

3) จัดเตรียมกำลังคน วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือสื่อสารและโทรคมนาคม ทั้งข่ายหลักและข่ายสำรอง ยานพาหนะ และเครื่องมือเครื่องใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยไว้ให้พร้อมใช้งานได้ทันที

4) จัดเจ้าหน้าที่เฝ้าระวัง ติดตาม คำเตือนจากกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

5) จัดให้มีระบบการแจ้งเตือนภัยล่วงหน้า

6) ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเตรียมความพร้อมในการเผชิญเหตุการณ์

7) จัดให้มีการฝึกซ้อมแผนปฏิบัติการการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่ได้จัดทำขึ้นอย่างสม่ำเสมอ โดยบูรณาการการฝึกซ้อมจากหน่วยงาน องค์กรทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

8) จัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เพื่อเป็นศูนย์ประสานงานการเตรียมการป้องกัน การแก้ไขปัญหาและการบรรเทาสาธารณภัย

5.2.2 ขั้นตอนขณะเกิดภัย

1) กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขตท้องที่ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีหน้าที่ปฏิบัติตามแผน ให้ดำเนินการเข้าช่วยเหลือผู้ประสบภัยโดยเร่งด่วน และรายงานความเสียหาย

2) กองอำนวยการกลาง มีหน้าที่รวบรวมข้อมูลความเสียหายและช่วยเหลือ เพื่อประโยชน์ในการสั่งการ อำนวยการ และมีหน้าที่ประสานงานในการสนับสนุนให้ความช่วยเหลือ

5.2.3 ขั้นตอนภายหลังภัยยุติ (การฟื้นฟูบูรณะ)

1) การรักษาพยาบาลผู้ประสบภัยที่ได้รับบาดเจ็บ

2) สำรวจความเสียหายทุกด้านอย่างละเอียด

3) จัดการประชาสัมพันธ์ ด้านการดำเนินการแก้ไขปัญหา และการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย

4) เร่งดำเนินการซ่อมแซมส่วนที่เสียหายให้กลับคืนสู่สภาพเดิมและสามารถใช้งานได้ตามปกติ

5) ประสานงานมูลนิธิ องค์กรการกุศล เพื่อให้การสนับสนุนในเรื่องการประกอบอาหารเลี้ยงผู้อพยพ และให้การสงเคราะห์ผู้ประสบภัยจากเครือข่าย อาทิ มูลนิธิราชประชานุเคราะห์ฯ มูลนิธิอาสาเพื่อนพึ่งพา(ภาฯ) ยามยาก สภากาชาดไทย มูลนิธิปอเต็กตึ๊ง มูลนิธิร่วมกตัญญู หน่วยอาสาสมัครและองค์กรการกุศลในพื้นที่

6) พิจารณาให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย ตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2549

ทั้งนี้ การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยต้องมีการกำหนดหน้าที่ตามความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานไว้ให้ชัดเจน เพื่อให้การประสานการปฏิบัติระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นไปอย่างคล่องตัว รวดเร็ว ไม่ซ้ำซ้อน และสนับสนุนซึ่งกันและกัน รวมทั้งมีประสิทธิภาพในทุกระยะของการเกิดภัย

สำหรับแนวทางปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในสังกัดกระทรวงคมนาคม ทั้งที่เป็นหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุน ตั้งแต่ขั้นก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย และหลังเกิดภัย มีรายละเอียดปรากฏในบทต่อไป

5.3 ระดับความรุนแรงของภัย

แผนป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งชาติ พ.ศ. 2548 ได้กำหนดระดับความรุนแรงของภัย ดังนี้
ความรุนแรงของภัยระดับ 1 สาธารณภัยที่เกิดขึ้นทั่วไปหรือมีขนาดเล็ก ซึ่งผู้อำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขตท้องที่ สามารถควบคุมสถานการณ์และจัดการระงับภัยได้โดยลำพัง

ความรุนแรงของภัยระดับ 2 สาธารณภัยขนาดกลาง เป็นภัยพิบัติซึ่งต้องอาศัยการสนับสนุนความช่วยเหลือจากหน่วยงานหลายส่วนราชการภายในเขตจังหวัดหรือจังหวัดใกล้เคียง ผู้อำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ เทศบาล ไม่สามารถควบคุมสถานการณ์และจัดการระงับภัยได้ ผู้อำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดจะต้องเข้าควบคุมสถานการณ์ทันที

ความรุนแรงของภัยระดับ 3 สาธารณภัยขนาดใหญ่ เป็นภัยพิบัติที่มีผลกระทบรุนแรง กว้างขวาง หรือสาธารณภัยที่จำเป็นต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญหรืออุปกรณ์พิเศษ ต้องระดมความช่วยเหลือจากทุกส่วนราชการ ภาคเอกชน และผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ผู้อำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดไม่สามารถที่จะควบคุมสถานการณ์และระงับภัยได้ ต้องอาศัยความช่วยเหลือจากหน่วยงานภายนอกจังหวัด และผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ รองผู้บัญชาการ ผู้อำนวยการกลาง หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้บัญชาการเหตุการณ์

ทั้งนี้ให้ปรับเปลี่ยนระดับความรุนแรงของภัยให้ตรงกับระดับความรุนแรงของภัยที่กำหนดไว้ในแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 เมื่อแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติประกาศใช้

6. การจัดทำแผนปฏิบัติการการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแบบบูรณาการ ระดับกระทรวง ด้านคมนาคม

กระทรวงคมนาคมได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยงานหลัก ในการดำเนินการขณะเกิดภัยพิบัติ และเป็นหน่วยงานสนับสนุนในแผนปฏิบัติการฯ แบบบูรณาการ ระดับกระทรวง ด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติของกระทรวง มหาดไทย ในการดำเนินการก่อนเกิดภัยและหลังเกิดภัย แผนป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2548 ได้กำหนดให้กระทรวงคมนาคมมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

- 1) ให้การสนับสนุนยานพาหนะ พนักงานประจำยานพาหนะ และอุปกรณ์การขนส่ง ตลอดจนการจัดเตรียมน้ำมันเชื้อเพลิง
- 2) เตรียมการและจัดให้มีเส้นทางสำรอง หรือทำทางชั่วคราว และซ่อมหรือตัดแปลงแก้ไขสิ่งอำนวยความสะดวกในการขนส่ง โดยเฉพาะถนน รถไฟ หรือสะพานที่ชำรุดเสียหาย ให้สามารถใช้บริการขนส่งทดแทนจนเชื่อมโยงและประสานการขนส่งได้

แผนปฏิบัติการฯ แบบบูรณาการ ระดับกระทรวง ด้านคมนาคมฉบับนี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย การบริหารจัดการ และการประสานการปฏิบัติของหน่วยงานของรัฐในสังกัดกระทรวงคมนาคมที่ได้รับมอบหมายให้สามารถช่วยเหลือ สนับสนุน และการประสานสอดคล้องการปฏิบัติงานของหน่วยงานหลักในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6.1 วัตถุประสงค์ ให้หน่วยงานในสังกัดกระทรวงคมนาคมที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ดังนี้

6.1.1 ดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการของหน่วยทั้งในส่วนกลางและในพื้นที่ โดยให้กำหนดกรอบภารกิจ ขั้นตอน และวิธีปฏิบัติงาน ตั้งแต่ขั้นเตรียมความพร้อมก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย และหลังเกิดภัย เพื่อให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนหน่วยงานหลักในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ภายใต้กรอบภารกิจและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

6.1.2 แผนปฏิบัติการของหน่วยต้องครอบคลุมสาธารณภัย และให้กำหนดวิธีการบริหารจัดการระบบข้อมูล ระบบการสื่อสารและโทรคมนาคม การประสานและเชื่อมโยง โดยให้มีความสอดคล้องกับแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของหน่วยงานหลักทั้งในระดับจังหวัดและอำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่

6.1.3 กำหนดขั้นตอน กรอบอำนาจ สายการบังคับบัญชา การสั่งการ การพิจารณาอนุมัติของหน่วยงาน และการบูรณาการด้านการให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนระหว่างหน่วยงานในสังกัดกระทรวงคมนาคม ให้หน่วยงานมอบหมายผู้ประสานงานทั้งในส่วนกลางและในพื้นที่ ประสภภัย และให้ศูนย์ปลอดภัยคมนาคม กระทรวงคมนาคม (สปภ.คค.) เป็นหน่วยประสานงานกลาง เพื่อประสานข้อมูล การปฏิบัติ และการสั่งการของผู้บังคับบัญชาาระดับสูง

6.2 เป้าหมายของแผนปฏิบัติการ

แผนปฏิบัติการการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแบบบูรณาการ ระดับกระทรวง ด้านคมนาคม ของกระทรวงคมนาคมที่ได้จัดทำขึ้น เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในสังกัด ได้นำไปเป็นกรอบและแนวทางในการจัดทำแผนปฏิบัติการฯ ของหน่วยงาน เพื่อตอบสนองต่อภารกิจที่กระทรวงคมนาคมได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุนเมื่อเกิดภัยพิบัติ ภายใต้พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 แผนป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งชาติ พ.ศ. 2548/แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ นโยบายการเตรียมพร้อมแห่งชาติ และแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยด้านต่างๆ เป็นต้น

6.2.1 ให้หน่วยงานในสังกัดกระทรวงคมนาคมที่เกี่ยวข้องสามารถให้ความช่วยเหลือ และสนับสนุนหน่วยงานหลักในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6.2.2 ทุกหน่วยงานที่ร่วมปฏิบัติงานมีการบูรณาการในทุกด้านที่เกี่ยวข้อง มีการประสานสอดคล้องการปฏิบัติ และสามารถร่วมบริหารจัดการในสภาวะวิกฤติได้

7. หน่วยงานของรัฐในสังกัดกระทรวงคมนาคม ร่วมปฏิบัติงานตามแผน

กระทรวงคมนาคมมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการขนส่ง ธุรกิจการขนส่ง การวางแผนจราจร และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคม และราชการอื่นตามที่มีกฎหมาย และตามแผนปฏิบัติการฯ แบบบูรณาการระดับกระทรวง ด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติ ของกระทรวงมหาดไทย ได้มอบหมายให้กระทรวงคมนาคมเป็นหน่วยงานหลัก ในการดำเนินการขณะเกิดภัยพิบัติ และเป็นหน่วยงานสนับสนุนในการดำเนินการก่อนเกิดภัยและหลังเกิดภัย ซึ่งแผนป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งชาติ พ.ศ. 2548 ได้กำหนดให้กระทรวงคมนาคมมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

1) ให้การสนับสนุนยานพาหนะ พนักงานประจำยานพาหนะ และอุปกรณ์การขนส่ง ตลอดจนการจัดเตรียมน้ำมันเชื้อเพลิง

2) เตรียมการและจัดให้มีเส้นทางสำรอง หรือทำทางชั่วคราว และซ่อมหรือตัดแปลงแก้ไขสิ่งอำนวยความสะดวกในการขนส่ง โดยเฉพาะถนน รถไฟ หรือสะพานที่ชำรุดเสียหาย ให้สามารถให้บริการขนส่งทดแทนจนเชื่อมโยงและประสานการขนส่งได้

ดังนั้นในการร่วมปฏิบัติการกิจภายใต้พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 รวมทั้งนโยบายและแผนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องหน่วยงานในสังกัดกระทรวงคมนาคมที่ร่วมปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการฯ แบบบูรณาการ ระดับกระทรวง ด้านคมนาคม ประกอบด้วย

1. สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม (ในฐานะศูนย์บัญชาการและประสานการสั่งการของผู้บังคับบัญชาระดับสูง)

2. กรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี

3. กรมการขนส่งทางบก

4. กรมการขนส่งทางอากาศ

5. กรมทางหลวง

6. กรมทางหลวงชนบท

7. สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร (โดยศูนย์ปลอดภัยคมนาคม กระทรวงคมนาคม ในฐานะหน่วยประสานงานกลาง)

8. การรถไฟแห่งประเทศไทย

9. การท่าเรือแห่งประเทศไทย

10. การรถไฟฟ้ามหานครแห่งประเทศไทย

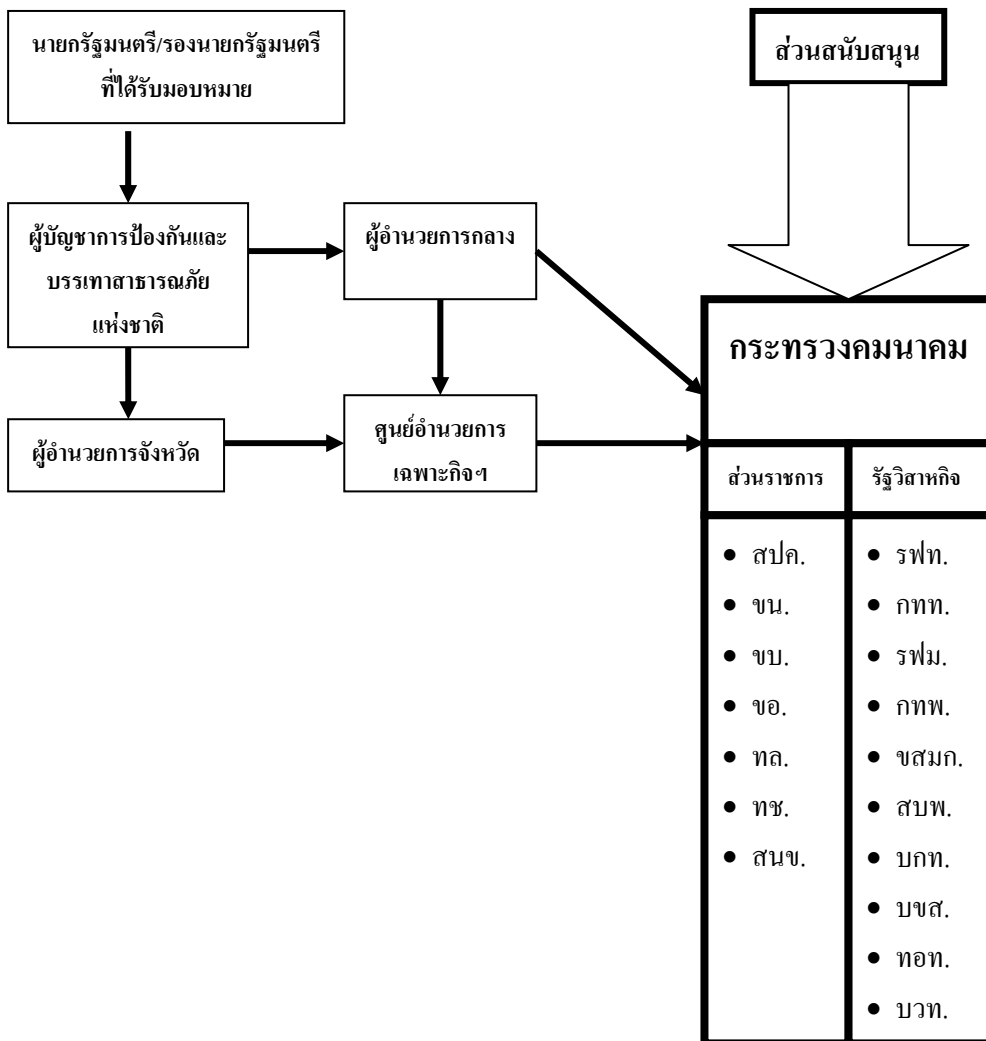
11. การทางพิเศษแห่งประเทศไทย

12. องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ

13. สถาบันการบินพลเรือน

14. บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน)

15. บริษัท ขนส่ง จำกัด
16. บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน)
17. บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด

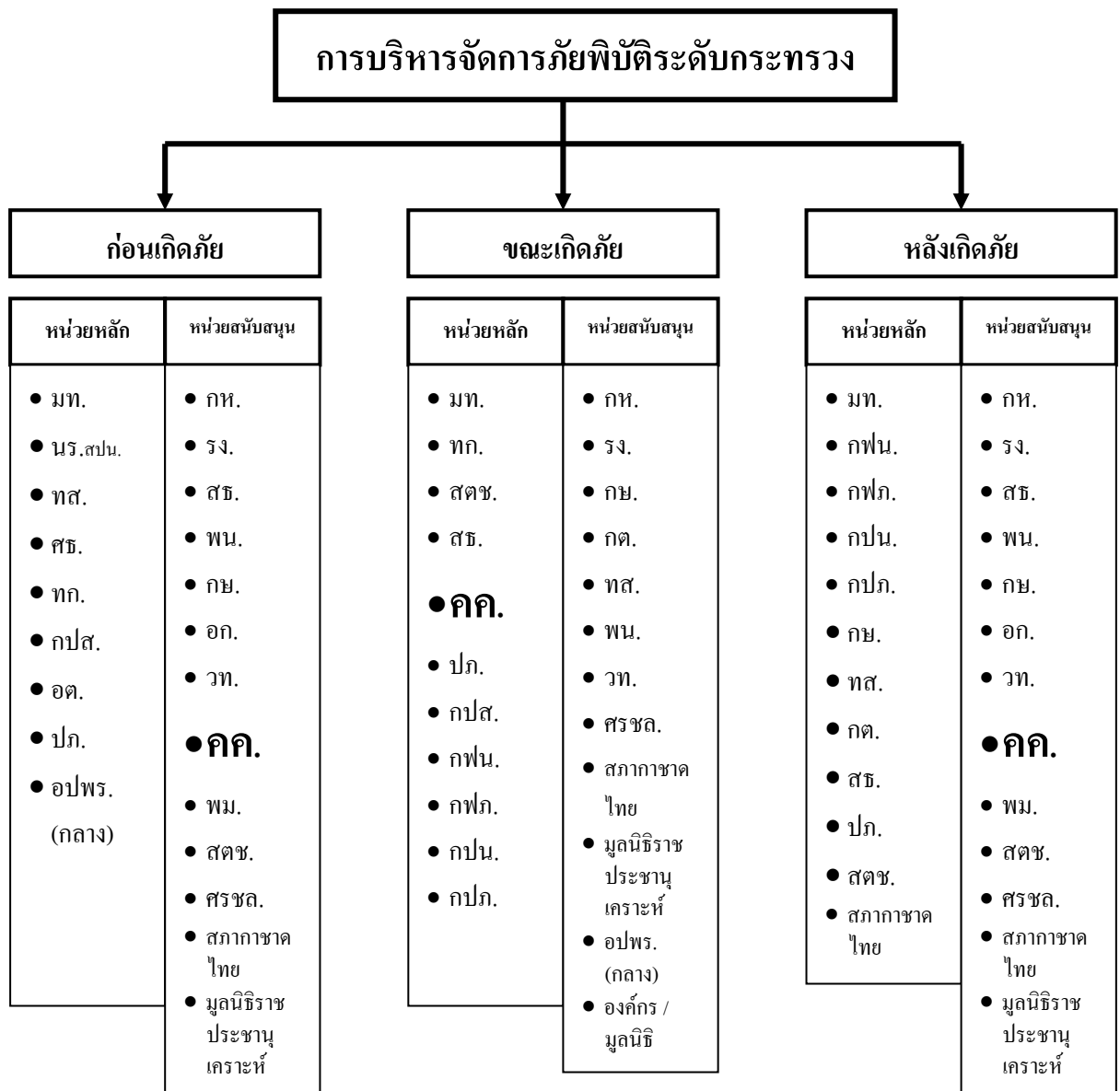

แผนภูมิที่ 7   หน่วยงานกระทรวงคมนาคมสนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

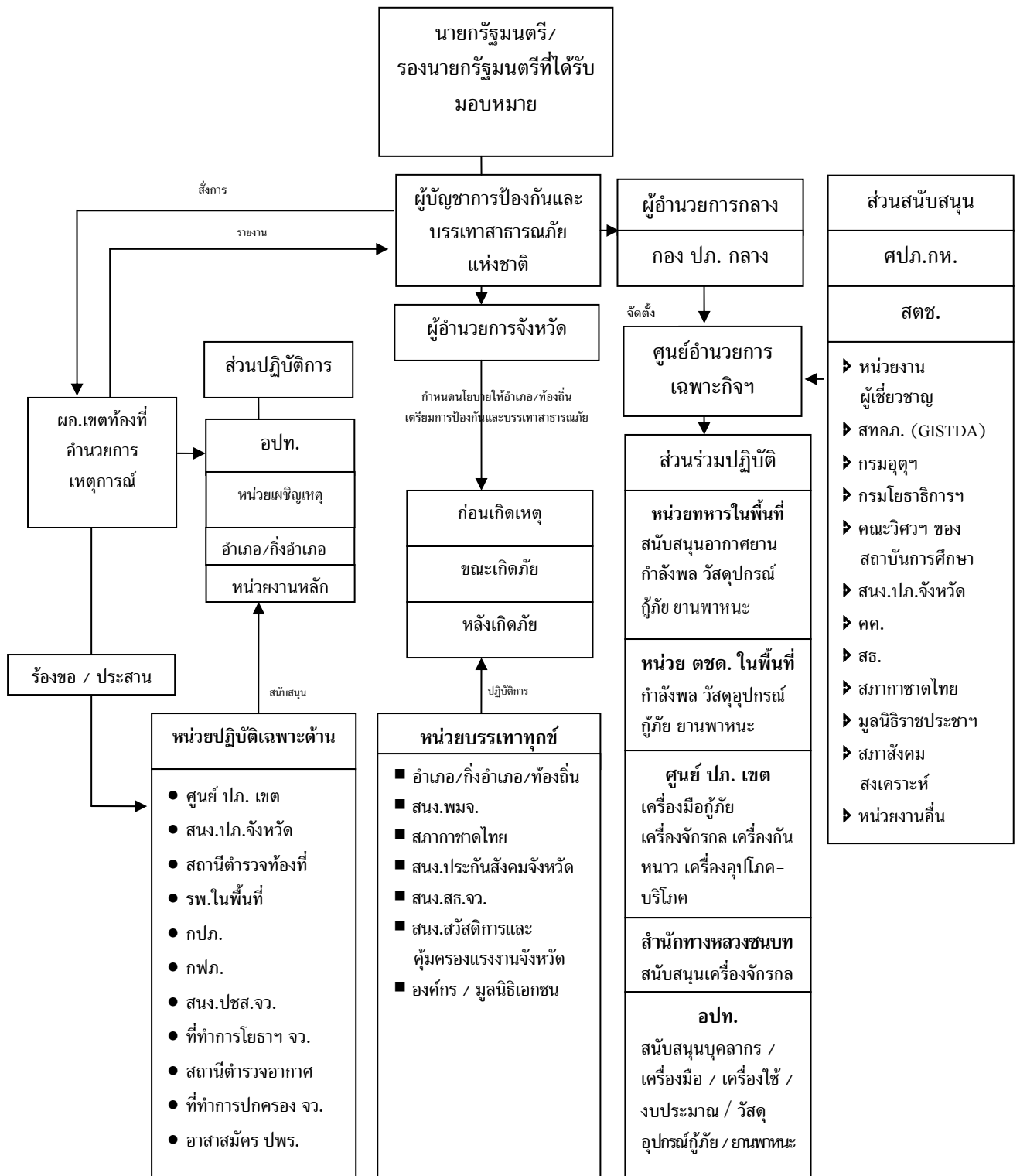
8. การดำเนินงานของหน่วยงานหลัก และหน่วยงานสนับสนุน ของ คค.

8.1 แผนปฏิบัติการฯ แบบบูรณาการ ด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติ กระทรวงมหาดไทย

พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และแผนป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2548 ได้กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทย ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวมทั้งหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยในแผนปฏิบัติการฯ ดังกล่าวนี้ ได้กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบให้ส่วนราชการ/หน่วยงานในสังกัดกระทรวงอื่น ทั้งหน่วยงานในส่วนกลาง และหน่วยงานระดับภูมิภาค ระดับจังหวัด ปฏิบัติหน้าที่เป็นหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุน เพื่อการประสานการทำงานกับผู้บัญชาการเหตุการณ์ในพื้นที่ประสบสาธารณภัย

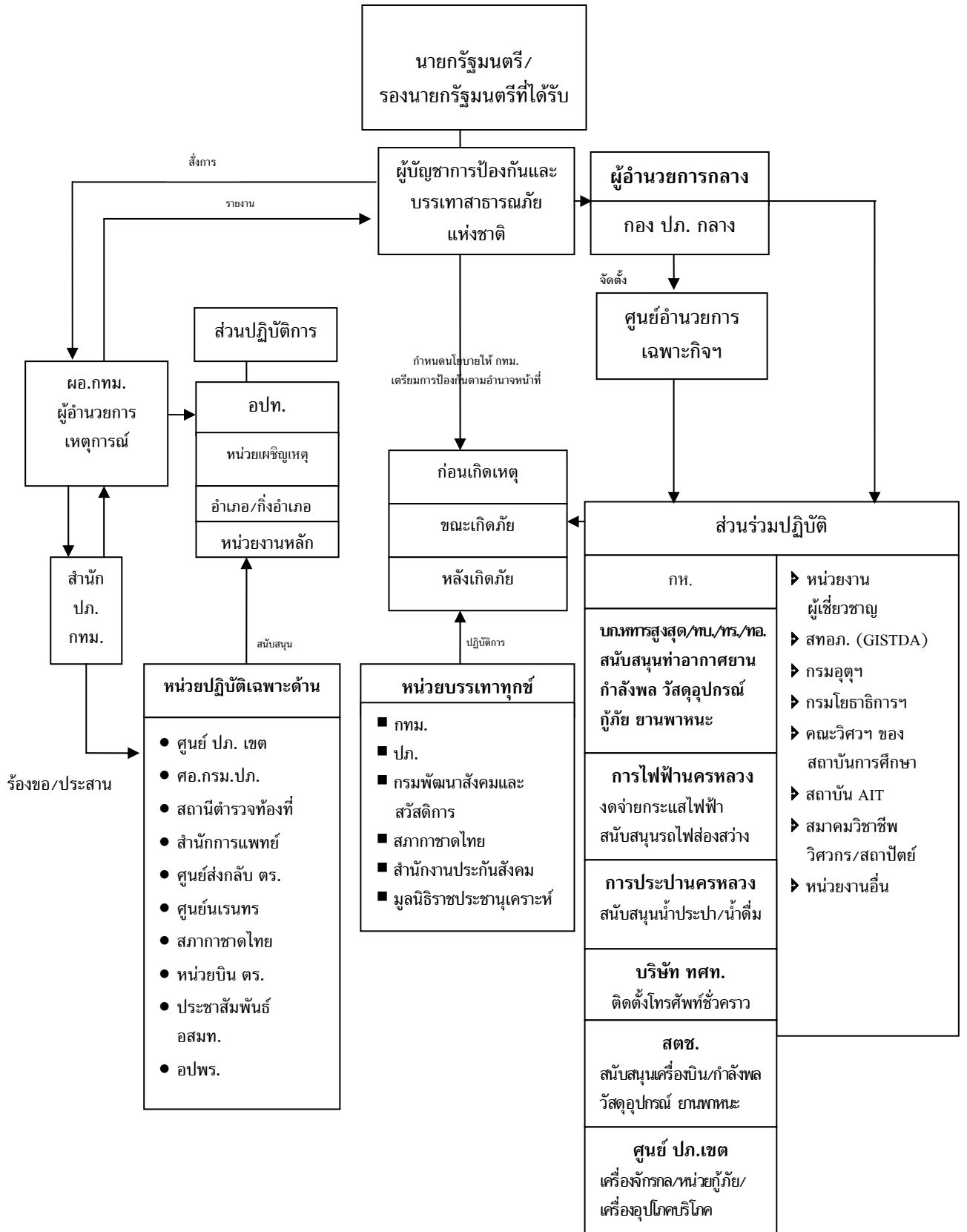

แผนภูมิที่ 8 โครงสร้างการกำหนดผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการภัยพิบัติ ระดับกระทรวง ก่อนเกิดภัย/ ขณะเกิดภัย/ หลังเกิดภัย

ที่มา ปรับปรุงจากแผนป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งชาติ พ.ศ.2548

แผนภูมิที่ 9   **ผังการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระดับจังหวัด**

ที่มา ปรับปรุงจากแผนป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งชาติ พ.ศ. 2548

8.1.1 ก่อนเกิดภัย

หน่วยงานหลัก (กระทรวงมหาดไทย /กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย /ศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน)

8.1.1.1 กระทรวงมหาดไทย มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

- ให้ความรู้แก่ประชาชนและฝึกอบรมเจ้าหน้าที่และผู้เกี่ยวข้องกับการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน เพื่อให้สามารถช่วยเหลือตนเองและให้ความร่วมมือแก่ทางราชการ
- ดำเนินการจัดทำนโยบายแนวทางและวางมาตรการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และพัฒนาระบบป้องกัน เตือนภัย และบรรเทาสาธารณภัยพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการป้องกัน เตือนภัย และบรรเทาสาธารณภัย
- ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสร้างเครือข่ายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- สร้างความตระหนักและเตรียมความพร้อมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- ฝึกอบรมและฝึกปฏิบัติในการป้องกัน บรรเทาสาธารณภัย และการช่วยเหลือผู้ประสบภัยและฟื้นฟูสภาพพื้นที่
- ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร กฎหมายว่าด้วยการขุดดินและถมดิน กฎหมายว่าด้วยการควบคุมกิจการการค้า อันกระทบถึงความปลอดภัยหรือความผาสุกแห่งสาธารณชนและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง
- ดำเนินการพัฒนาระบบและบริหารข้อมูลการผังเมืองและโยธาธิการ
- ส่งเสริมและสนับสนุนในการจัดทำ ประสาน และบูรณาการแผนพัฒนาท้องถิ่นและวางระบบในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่น
- ดำเนินการจัดทำ แก้ไข ปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งให้คำปรึกษาแนะนำ และกำกับดูแลการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ส่งเสริม สนับสนุน และประสานการดำเนินงาน ด้านการเงิน การคลัง การงบประมาณ การพัสดุ การจัดเก็บรายได้ และการประกอบกิจการพาณิชย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งวางระบบตรวจสอบระบบการเงิน การบัญชี และการพัสดุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ส่งเสริม สนับสนุน และประสานการจัดการบริการสาธารณะและการศึกษาในอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ให้บริการและคำปรึกษาเกี่ยวกับงานออกแบบ งานก่อสร้าง และงานที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกรมแก่หน่วยงานต่างๆ

- ดำเนินการเกี่ยวกับการออกแบบ การก่อสร้างและควบคุมอาคารก่อสร้าง อาคารและโครงสร้างพื้นฐาน รวมทั้งการบูรณะ
- ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรม หรือตามที่กระทรวงหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

8.1.1.2 กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในฐานะเป็นหน่วยงานกลางของรัฐในการดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศ ตามมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- จัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติเสนอ กปภ.ช. เพื่อขออนุมัติต่อคณะรัฐมนตรี
- จัดให้มีการศึกษาวิจัยเพื่อหามาตรการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้มีประสิทธิภาพ
- แนะนำ ให้คำปรึกษาและอบรมเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแก่หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคเอกชน
- ประสานขอรับความรู้ เทคนิค จากต่างประเทศ

8.1.1.3 ศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

- จัดให้มีหลักสูตรการฝึกอบรมอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) เพื่อเป็นมาตรฐาน
- สนับสนุนการฝึกอบรม อปพร. แก่อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนทุกระดับทั่วราชอาณาจักร
- ประสานงานอาสาสมัครประเภทต่างๆ เพื่อสนับสนุนผู้อำนวยการเมื่อได้รับการร้องขอ

8.1.2 ขณะเกิดภัย

หน่วยงานหลัก (กระทรวงมหาดไทย / ศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจฯ / กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย)

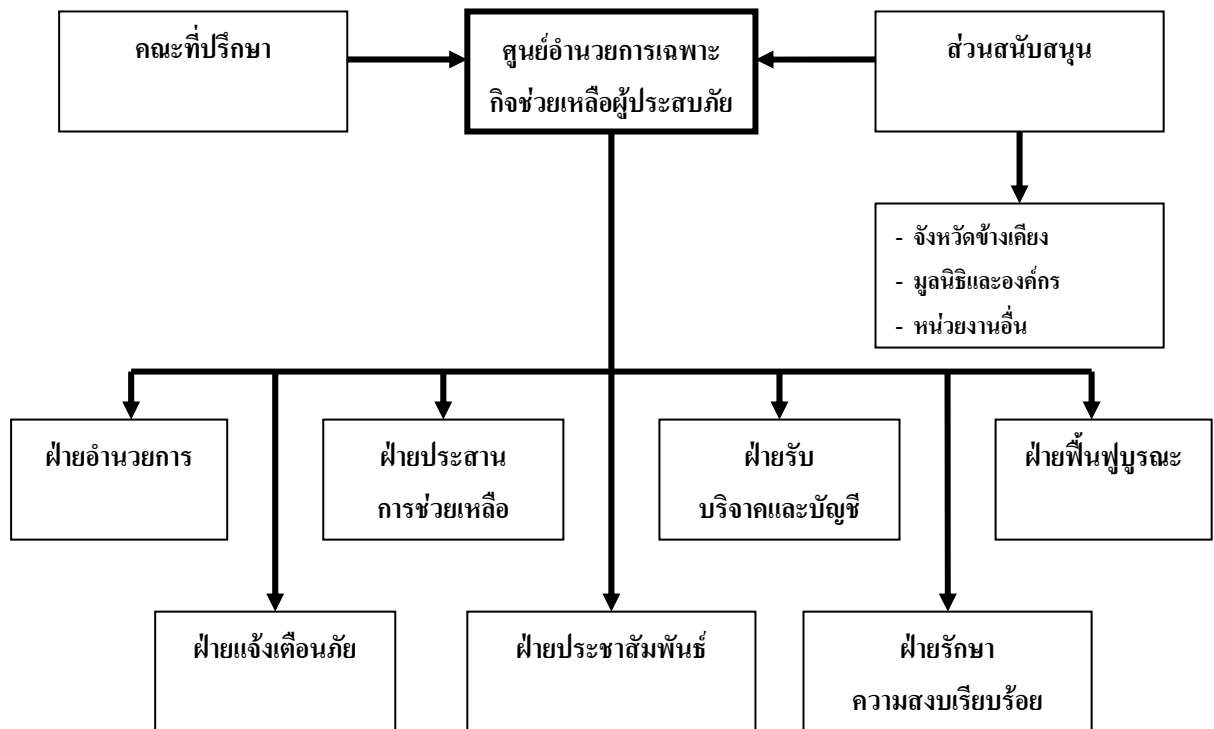
8.1.2.1 กระทรวงมหาดไทย มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

1) การประกาศพื้นที่เขตภัยพิบัติ

จังหวัด ประกาศโดย ผู้ว่าราชการจังหวัด

กรุงเทพมหานคร ประกาศโดย อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

2) การจัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจฯ โดยมีผังโครงสร้างดังนี้

แผนภูมิที่ 11 โครงสร้างศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจช่วยเหลือผู้ประสบภัย

หน้าที่ของศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจ

- ดำเนินการควบคุมพื้นที่ที่ประสบภัยและอำนวยการปฏิบัติทั้งปวงในพื้นที่ เพื่อปฏิบัติงานป้องกันระงับ และบรรเทาภัยฝ่ายพลเรือนในเขตท้องที่ที่รับผิดชอบเมื่อเกิดเหตุ
- ดำเนินการประกาศแนะนำ แจ้งเตือนประชาชนและเจ้าหน้าที่ให้ป้องกันตนเอง เพื่อลดอันตรายและความเสียหาย
- รวบรวมรายงาน สรุปเหตุการณ์ และสถานการณ์เสนอต่อผู้บังคับบัญชาและหน่วยเหนือ
- ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐและเอกชนทั้งในและนอกพื้นที่ เพื่อขอรับความช่วยเหลือในกรณีเกินขีดความสามารถในการปฏิบัติการระงับและบรรเทาภัย
- ประสานงานขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐและเอกชนทั้งในและนอกพื้นที่ เพื่อให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ประสบภัย และฟื้นฟูบูรณะสิ่งสาธารณประโยชน์ที่เสียหาย

3) อำนวยการ กำกับดูแล ช่วยเหลือผู้ประสบภัยในด้านเครื่องอุปโภคบริโภคที่พักอาศัยชั่วคราว และสวัสดิการอื่นๆ ให้ทั่วถึง รวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์

4) ดำเนินการรักษาความสงบเรียบร้อย คุ้มครองความปลอดภัย และป้องกันระงับการแตกตื่นเสียขวัญของประชาชนขณะเกิดภัย

- 5) ส่งเสริม สนับสนุน และปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยช่วยเหลือผู้ประสบภัยและฟื้นฟูสภาพพื้นที่
- 6) อำนวยการและประสานการปฏิบัติการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยและฟื้นฟูบูรณะสภาพพื้นที่ที่ประสบสาธารณภัยขนาดใหญ่
- 7) ประสานความช่วยเหลือในการป้องกัน การช่วยเหลือ การบรรเทาและฟื้นฟูกับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกประเทศ
- 8) ส่งเสริมและรักษาความมั่นคงภายใน ความสงบเรียบร้อย และให้บริการประชาชนในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ

8.1.2.2 กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

ในฐานะเป็นหน่วยงานกลางของรัฐในการดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศ ตามมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550 มีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติการ ประสานการปฏิบัติ ให้การสนับสนุน และช่วยเหลือหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคเอกชน ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

8.1.3 หลังเกิดภัย

หน่วยงานหลัก (กระทรวงมหาดไทย / กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย)

8.1.3.1 กระทรวงมหาดไทย มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

- 1) ส่งเสริม สนับสนุน และปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยช่วยเหลือผู้ประสบภัย และฟื้นฟูสภาพพื้นที่
- 2) ให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2549
- 3) อำนวยการและประสานการปฏิบัติการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยและฟื้นฟูบูรณะสภาพพื้นที่ที่ประสบสาธารณภัยขนาดใหญ่
- 4) ประสานความช่วยเหลือในการป้องกัน การช่วยเหลือ การบรรเทาและฟื้นฟูกับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกประเทศ
- 5) ดำเนินการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมหรือตามที่กระทรวงหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

8.1.3.2 กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในฐานะเป็นหน่วยงานกลางของรัฐในการดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศ ตามมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1) ปฏิบัติการ ประสานการปฏิบัติ ให้การสนับสนุน และช่วยเหลือหน่วยงานของรัฐ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคเอกชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และให้การสงเคราะห์ เบื้องต้นแก่ผู้ประสบภัย ผู้ได้รับอันตราย หรือผู้ได้รับความเสียหายจากสาธารณภัย

2) ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในแต่ละระดับ

8.2 แผนปฏิบัติการฯ แบบบูรณาการ ระดับกระทรวง ด้านคมนาคม

กระทรวงคมนาคมเป็นหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยหลัก และหน่วยสนับสนุน การปฏิบัติการกิจทั้งก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย และหลังเกิดภัย โดยตามแผนปฏิบัติการฯ แบบบูรณาการ ระดับกระทรวง ของกระทรวงมหาดไทย ได้กำหนดหน้าที่ของกระทรวงคมนาคมไว้ ดังต่อไปนี้

1) ให้การสนับสนุนยานพาหนะ พนักงานประจำยานพาหนะ และอุปกรณ์การขนส่ง ตลอดจนการจัดเตรียมน้ำมันเชื้อเพลิง

2) เตรียมการและจัดให้มีเส้นทางสำรอง หรือทำทางชั่วคราว และซ่อมหรือตัดแปลงแก้ไข สิ่งอำนวยความสะดวกในการขนส่ง โดยเฉพาะถนน รถไฟ หรือสะพานที่ชำรุดเสียหาย ให้สามารถใช้ บริการขนส่งทดแทนจนเชื่อมโยงและประสานการขนส่งได้

แผนปฏิบัติการฯ แบบบูรณาการ ระดับกระทรวง ด้านคมนาคมฉบับนี้ ได้นำแนวทางของ แผนปฏิบัติการฯ แบบบูรณาการ ระดับกระทรวง ด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติ กระทรวงมหาดไทย มาใช้เป็นกรอบในการกำหนดแนวทางปฏิบัติของส่วนราชการ/ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในสังกัดกระทรวงคมนาคม โดยได้พิจารณาตามกรอบอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ภายใต้พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย พ.ศ. 2550 ซึ่งพระราชบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องโดยตรง รวมทั้งผู้มีอำนาจบังคับบัญชาสั่งการ ได้ตามกฎหมาย

กระทรวงคมนาคมพิจารณาตามกรอบอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายแล้วเห็นว่าหน่วยงานของ ในสังกัด ซึ่งภายใต้กรอบอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายที่มีอยู่ สามารถให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนภารกิจด้าน การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้ในอีกหลายส่วน ดังนั้นจึงได้กำหนดให้ทุกหน่วยงานในสังกัดที่เกี่ยวข้อง ให้ความช่วยเหลือ และสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานหลัก ตามแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัยของกระทรวงมหาดไทย ภายใต้กรอบอำนาจหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน รวมทั้ง สนองตอบต่อวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนปฏิบัติการฯ แบบบูรณาการ ระดับกระทรวงคมนาคม ฉบับนี้ โดยดำเนินการดังนี้

8.2.1 สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม (สปลค.) ในฐานะศูนย์บัญชาการและประสานการสั่งการของผู้บังคับบัญชาระดับสูง

- (1) กำหนดนโยบายและแนวทางในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการฯ
- (2) มอบหมาย สั่งการ เพื่อให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานหลักในด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- (3) บูรณาการงบประมาณและโครงการตามแผนปฏิบัติการ เพื่อให้การดำเนินงานตามกรอบภารกิจ เป็นไปอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

8.2.2 กรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี (ขน.)

- (1) จัดทำแผนปฏิบัติการการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของหน่วยงานให้ครอบคลุมทั่วทุกพื้นที่และสาธารณภัย โดยให้กำหนดขั้นตอนและวิธีปฏิบัติตั้งแต่ขั้นเตรียมความพร้อมก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย และหลังเกิดภัย
- (2) จัดทำฐานข้อมูล ท่าเทียบเรือ พาหนะ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์เครื่องมือสื่อสาร ที่ใช้งานปกติ รวมทั้งที่ใช้ในการกู้ภัยและบรรเทาสาธารณภัย ที่มีอยู่ประจำและสามารถใช้งานได้ในแต่ละพื้นที่
- (3) ให้ความสนับสนุนเรือ เจ้าหน้าที่ประจำเรือ และอุปกรณ์การขนส่ง การกู้ภัยและบรรเทาสาธารณภัย ตลอดจนการจัดเตรียมน้ำมันเชื้อเพลิง รวมทั้งการประสานขอความสนับสนุนจากภาคเอกชนในเรือข่ายเมื่อได้รับการร้องขอ
- (4) ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนการกู้ภัยทางน้ำ ภัยจากอัคคีภัย และการจัดคราบน้ำมันในทะเลและแม่น้ำ และด้านอื่นๆ เมื่อได้รับการร้องขอ
- (5) ให้นำหน่วยงานกำหนดขั้นตอน สายการบังคับบัญชา สั่งการและการพิจารณาอนุมัติ การบูรณาการด้านการให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนระหว่างหน่วยงาน รวมทั้งมอบหมายผู้ประสานงานทั้งในส่วนกลางและในพื้นที่ประสบภัย
- (6) จัดทำคู่มือการปฏิบัติของหน่วยงานเพื่อการประสานการช่วยเหลือและสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานหลักในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และจัดให้มีการฝึกซ้อมการปฏิบัติตามระยะเวลาอันควร

8.2.3 กรมการขนส่งทางบก (ขบ.)

- (1) จัดทำแผนปฏิบัติการการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของหน่วยงานให้ครอบคลุมทั่วทุกพื้นที่และสาธารณภัย โดยให้กำหนดขั้นตอนและวิธีปฏิบัติตั้งแต่ขั้นเตรียมความพร้อมก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย และหลังเกิดภัย
- (2) จัดทำฐานข้อมูล สถานีขนส่งสินค้าและสถานีขนส่งผู้โดยสาร อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์เครื่องมือสื่อสาร และรถโดยสาร รถบรรทุกของผู้ประกอบการขนส่งที่มีอยู่ประจำ และสามารถที่ใช้งานได้ในแต่ละพื้นที่

(3) ประสานขอความสนับสนุนจากภาคเอกชนในเครือข่ายเมื่อได้รับการร้องขอในการสนับสนุนยานพาหนะ พนักงานประจำยานพาหนะ และอุปกรณ์การขนส่ง ตลอดจนการจัดเตรียมน้ำมันเชื้อเพลิง

(4) ให้นำหน่วยงานกำหนดขั้นตอน สายการบังคับบัญชา สั่งการ และการพิจารณาอนุมัติ การบูรณาการด้านการให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนระหว่างหน่วยงาน รวมทั้งมอบหมายผู้ประสานงานทั้งในส่วนกลางและในพื้นที่ประสภักดิ์

(5) จัดทำคู่มือการปฏิบัติของหน่วยงานเพื่อการประสานการช่วยเหลือและสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานหลักในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และจัดให้มีการฝึกซ้อมการปฏิบัติตามระยะเวลาอันควร

8.2.4 กรมการขนส่งทางอากาศ (ขอ.)

(1) จัดทำแผนปฏิบัติการการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของหน่วยงานให้ครอบคลุมทั่วทุกพื้นที่ และสาธารณภัย โดยให้กำหนดขั้นตอนและวิธีปฏิบัติตั้งแต่ขั้นเตรียมความพร้อมก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย และหลังเกิดภัย

(2) จัดทำฐานข้อมูล สนามบิน เครื่องบินในความรับผิดชอบ ผู้ประกอบธุรกิจสายการบินในประเทศ พาหนะ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์เครื่องมือสื่อสาร ที่ใช้งานปกติ รวมทั้งที่ใช้ในการกู้ภัยและบรรเทาสาธารณภัย ที่มีอยู่ประจำและสามารถใช้งานได้ในแต่ละพื้นที่

(3) ให้ความสนับสนุนเครื่องบิน นักบิน และเจ้าหน้าที่ ประจำเครื่องบิน และอุปกรณ์การขนส่ง การกู้ภัยและบรรเทาสาธารณภัย ตลอดจนการจัดเตรียมน้ำมันเชื้อเพลิง รวมทั้งการประสานขอความสนับสนุนจากภาคเอกชนในเครือข่ายเมื่อได้รับการร้องขอ

(4) ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนการกู้ภัยจากอุบัติเหตุร้ายแรงทางอากาศ จัดหาพื้นที่และสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านอื่นๆ เมื่อได้รับการร้องขอ

(5) ให้นำหน่วยงานกำหนดขั้นตอน สายการบังคับบัญชา สั่งการ และการพิจารณาอนุมัติ การบูรณาการด้านการให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนระหว่างหน่วยงาน รวมทั้งมอบหมายผู้ประสานงานทั้งในส่วนกลางและในพื้นที่ประสภักดิ์

(6) จัดทำคู่มือการปฏิบัติของหน่วยงานเพื่อการประสานการช่วยเหลือและสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานหลักในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และจัดให้มีการฝึกซ้อมการปฏิบัติตามระยะเวลาอันควร

8.2.5 กรมทางหลวง (ทล.)

(1) จัดทำแผนปฏิบัติการการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของหน่วยงานให้ครอบคลุมทั่วทุกพื้นที่ และสาธารณภัย โดยให้กำหนดขั้นตอนและวิธีปฏิบัติตั้งแต่ขั้นเตรียมความพร้อมก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย และหลังเกิดภัย

(2) จัดทำฐานข้อมูล พาหนะ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ ในการก่อสร้างและบำรุงทางและอุปกรณ์เครื่องมือสื่อสาร ที่ใช้งานปกติ รวมทั้งที่ใช้ในการกู้ภัยและบรรเทาสาธารณภัย ที่มีอยู่ประจำและสามารถใช้งานได้ในแต่ละพื้นที่

(3) ให้การสนับสนุนยานพาหนะ พนักงานประจำยานพาหนะ เครื่องมือ เครื่องใช้ในการก่อสร้างและบำรุงทาง การขนส่ง การกู้ภัยและบรรเทาสาธารณภัย และด้านอื่น ๆ ตลอดจนการจัดเตรียมน้ำมันเชื้อเพลิง รวมทั้งการประสานขอความสนับสนุนจากภาคเอกชนในเครือข่ายเมื่อได้รับการร้องขอ

(4) เตรียมการและจัดให้มีเส้นทางสำรอง หรือทำทางชั่วคราว และซ่อมหรือตัดแปลงแก้ไขสิ่งอำนวยความสะดวกและปลอดภัยในการขนส่ง โดยเฉพาะถนน หรือสะพานที่ชำรุดเสียหาย ให้สามารถให้บริการขนส่งทดแทนจนเชื่อมโยงและประสานการขนส่งได้

(5) ให้หน่วยงานกำหนดขั้นตอน สายการบังคับบัญชา สั่งการ และการพิจารณาอนุมัติ การบูรณาการด้านการให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนระหว่างหน่วยงาน รวมทั้งมอบหมายผู้ประสานงานทั้งในส่วนกลางและในพื้นที่ประสบภัย

(6) จัดทำคู่มือการปฏิบัติของหน่วยงานเพื่อการประสานการช่วยเหลือและสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานหลักในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และจัดให้มีการฝึกซ้อมการปฏิบัติตามระยะเวลาอันควร

8.2.6 กรมทางหลวงชนบท (ทช.)

(1) จัดทำแผนปฏิบัติการการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของหน่วยงานให้ครอบคลุมทั่วทุกพื้นที่ และสาธารณภัย โดยให้กำหนดขั้นตอนและวิธีปฏิบัติตั้งแต่ขั้นเตรียมความพร้อมก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย และหลังเกิดภัย

(2) จัดทำฐานข้อมูล พาหนะ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ ในการก่อสร้างและบำรุงทางและอุปกรณ์เครื่องมือสื่อสาร ที่ใช้งานปกติ รวมทั้งที่ใช้ในการกู้ภัยและบรรเทาสาธารณภัย ที่มีอยู่ประจำและสามารถใช้งานได้ในแต่ละพื้นที่

(3) ให้การสนับสนุนยานพาหนะ พนักงานประจำยานพาหนะ เครื่องมือ เครื่องใช้ในการก่อสร้างและบำรุงทาง การขนส่ง การกู้ภัยและบรรเทาสาธารณภัย และด้านอื่น ๆ ตลอดจนการจัดเตรียมน้ำมันเชื้อเพลิง รวมทั้งการประสานขอความสนับสนุนจากภาคเอกชน/ภาคประชาชน (อส.ทช.) ในเครือข่ายเมื่อได้รับการร้องขอ

(4) เตรียมการและจัดให้มีเส้นทางสำรอง หรือทำทางหรือสะพานชั่วคราว และซ่อมหรือตัดแปลงแก้ไขสิ่งอำนวยความสะดวกและปลอดภัยในการขนส่ง โดยเฉพาะถนนหรือสะพานที่ชำรุดเสียหาย ให้สามารถให้บริการขนส่งทดแทนจนเชื่อมโยงและประสานการขนส่งได้

(5) ให้นำหน่วยงานกำหนดขั้นตอน สายการบังคับบัญชา สั่งการ และการพิจารณาอนุมัติ การบูรณาการด้านการให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนทั้งภายในหน่วยงานและระหว่างหน่วยงาน รวมทั้ง มอบหมายผู้ประสานงานทั้งในส่วนกลางและในพื้นที่ประสภักดิ์

(6) จัดทำคู่มือการปฏิบัติของหน่วยงานเพื่อการประสานการช่วยเหลือและสนับสนุนการ ปฏิบัติงานของหน่วยงานหลักในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และจัดให้มีการฝึกซ้อมการปฏิบัติตาม ระยะเวลาอันควร

8.2.7 สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร (สนข.)

(1) ศูนย์ปลอดภัยคมนาคม กระทรวงคมนาคม (สปภ.คค.) เป็นหน่วยประสานงานกลาง ประสานการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการฯ แบบบูรณาการ ระดับกระทรวง ด้านคมนาคม และดำเนินการ ตามที่ผู้บังคับบัญชาระดับสูงกระทรวงคมนาคม มอบหมายและสั่งการ

(2) พัฒนาระบบฐานข้อมูลการเตรียมความพร้อมด้านทรัพยากร หรือปัจจัยต่างๆ ให้มีความ ทันสมัยเชื่อมต่อฐานข้อมูลระหว่างหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง

(3) ประสานและดำเนินการบูรณาการระบบสื่อสารของกระทรวงคมนาคม ให้สามารถเป็น ระบบสื่อสารสำรองไว้ใช้ในสถานการณ์ฉุกเฉินเกิดภัยพิบัติร้ายแรง

(4) ประสาน ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการฯ รวมทั้งทบทวน หรือปรับปรุงแผนปฏิบัติการฯ ให้เหมาะสม

(5) จัดทำคู่มือประสานการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการฯ แบบบูรณาการ ระดับกระทรวง ด้าน คมนาคม ระหว่างหน่วยงานในสังกัดกระทรวงคมนาคม และให้ประสานสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการแบบ บูรณาการ ระดับกระทรวง ด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติ ของกระทรวงมหาดไทย

8.2.8 การรถไฟแห่งประเทศไทย (รฟท.)

(1) จัดทำแผนปฏิบัติการการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของหน่วยงานให้ครอบคลุม ทั่วทุกพื้นที่และสาธารณภัย โดยให้กำหนดขั้นตอนและวิธีปฏิบัติตั้งแต่ขั้นเตรียมความพร้อม ก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย และหลังเกิดภัย

(2) จัดทำฐานข้อมูล รถไฟ เครื่องจักร อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ในการก่อสร้างและซ่อมบำรุง และอุปกรณ์เครื่องมือสื่อสารที่ใช้งานปกติ รวมทั้งที่ใช้ในการกู้ภัยและบรรเทาสาธารณภัย ที่มีอยู่ประจำและ สามารถใช้งานได้ในแต่ละพื้นที่

(3) ให้การสนับสนุนการขนส่งโดยรถไฟ เครื่องจักร อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ในการ ก่อสร้างและซ่อมบำรุง การกู้ภัยและบรรเทาสาธารณภัย และด้านอื่นๆ ตลอดจนการจัดเตรียมน้ำมันเชื้อเพลิง เมื่อได้รับการร้องขอ

(4) เตรียมความพร้อมและจัดการเพื่อให้การขนส่งทางรถไฟ เป็นอีกช่องทางให้สามารถใช้บริการขนส่งได้อย่างมีประสิทธิภาพเมื่อเกิดภัยพิบัติ

(5) ให้หน่วยงานกำหนดขั้นตอน สายการบังคับบัญชา สั่งการ และการพิจารณาอนุมัติ การบูรณาการด้านการให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนระหว่างหน่วยงาน รวมทั้งมอบหมายผู้ประสานงานทั้งในส่วนกลางและในพื้นที่ประสบภัย

(6) จัดทำคู่มือการปฏิบัติของหน่วยงานเพื่อการประสานการช่วยเหลือและสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานหลักในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และจัดให้มีการฝึกซ้อมการปฏิบัติตามระยะเวลาอันควร

8.2.9 การทำเรือแห่งประเทศไทย (กทท.)

(1) จัดทำแผนปฏิบัติการการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของหน่วยงานให้ครอบคลุมทั่วทุกพื้นที่และสาธารณภัย โดยให้กำหนดขั้นตอนและวิธีปฏิบัติตั้งแต่ขั้นเตรียมความพร้อมก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย และหลังเกิดภัย

(2) จัดทำฐานข้อมูล ทำเรือ พาหนะ เครื่องจักร อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์เครื่องมือสื่อสารที่ใช้งานปกติ รวมทั้งที่ใช้ในการกู้ภัยและบรรเทาสาธารณภัย ที่มีอยู่ประจำและสามารถใช้งานได้

(3) ให้ความสนับสนุนพื้นที่ในการเก็บ ขนถ่าย เครื่องมือ อุปกรณ์ เครื่องอุปโภค บริโภค เพื่อให้ความช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยพิบัติ เมื่อได้รับการร้องขอ

(4) ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนการกู้ภัยทางน้ำ ภัยจากอัคคีภัย ภัยที่เกิดจากสารเคมีและวัตถุอันตราย และด้านอื่นๆ เมื่อได้รับการร้องขอ

(5) ให้หน่วยงานกำหนดขั้นตอน สายการบังคับบัญชา สั่งการ และการพิจารณาอนุมัติ การบูรณาการด้านการให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนระหว่างหน่วยงาน รวมทั้งมอบหมายผู้ประสานงานทั้งในส่วนกลางและในพื้นที่ประสบภัย

(6) จัดทำคู่มือการปฏิบัติของหน่วยงานเพื่อการประสานการช่วยเหลือและสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานหลักในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และจัดให้มีการฝึกซ้อมการปฏิบัติตามระยะเวลาอันควร

8.2.10 การรถไฟฟ้ามหานครแห่งประเทศไทย (รฟม.)

(1) จัดทำแผนปฏิบัติการการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของหน่วยงานให้ครอบคลุมทั่วทุกพื้นที่และสาธารณภัย โดยให้กำหนดขั้นตอนและวิธีปฏิบัติตั้งแต่ขั้นเตรียมความพร้อมก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย และหลังเกิดภัย

(2) จัดทำฐานข้อมูล รถไฟฟ้า เครื่องจักร อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ในการซ่อมบำรุง และ อุปกรณ์เครื่องมือสื่อสารที่ใช้งานปกติ รวมทั้งที่ใช้ในการกู้ภัยและบรรเทาสาธารณภัยที่มีอยู่ประจำและสามารถใช้งานได้

(3) ให้การสนับสนุนการขนส่งโดยรถไฟฟ้า เครื่องจักร อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ในการซ่อมบำรุง การกู้ภัยและบรรเทาสาธารณภัย และด้านการรักษาความปลอดภัยพื้นที่ เมื่อได้รับการร้องขอ

(4) ให้หน่วยงานกำหนดขั้นตอน สายการบังคับบัญชา สั่งการ และการพิจารณาอนุมัติ การบูรณาการด้านการให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนระหว่างหน่วยงาน รวมทั้งมอบหมายผู้ประสานงาน ทั้งในส่วนกลางและในพื้นที่ประสภภัย

(5) จัดทำคู่มือการปฏิบัติของหน่วยงานเพื่อการประสานการช่วยเหลือและสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานหลักในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และจัดให้มีการฝึกซ้อมการปฏิบัติตามระยะเวลาอันควร

8.2.11 การทางพิเศษแห่งประเทศไทย (กทพ.)

(1) จัดทำแผนปฏิบัติการการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของหน่วยงานให้ครอบคลุมทั่วทุกพื้นที่ และสาธารณภัย โดยให้กำหนดขั้นตอนและวิธีปฏิบัติตั้งแต่ขั้นเตรียมความพร้อมก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย และหลังเกิดภัย

(2) จัดทำฐานข้อมูล พาหนะ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ ในการก่อสร้างและบำรุงทางและ อุปกรณ์เครื่องมือสื่อสารที่ใช้งานปกติ รวมทั้งที่ใช้ในการกู้ภัยและบรรเทาสาธารณภัยที่มีอยู่ประจำและสามารถใช้งานได้

(3) ให้การสนับสนุนยานพาหนะ พนักงานประจำยานพาหนะ เครื่องมือ เครื่องใช้ในการซ่อมและบำรุงทาง การกู้ภัยและบรรเทาสาธารณภัย และด้านอื่นๆ ตลอดจนการจัดเตรียมน้ำมันเชื้อเพลิง รวมทั้งการประสานขอความช่วยเหลือจากภาคเอกชนในเครือข่ายเมื่อได้รับการร้องขอ

(4) เตรียมความพร้อมและการบริหารจัดการซ่อมบำรุงเส้นทาง หรือดัดแปลงแก้ไข ให้สามารถใช้เส้นทางได้โดยเร็ว

(5) ให้หน่วยงานกำหนดขั้นตอน สายการบังคับบัญชา สั่งการ และการพิจารณาอนุมัติ การบูรณาการด้านการให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนระหว่างหน่วยงาน รวมทั้งมอบหมายผู้ประสานงาน ทั้งในส่วนกลางและในพื้นที่ประสภภัย

(6) จัดทำคู่มือการปฏิบัติของหน่วยงานเพื่อการประสานการช่วยเหลือและสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานหลักในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และจัดให้มีการฝึกซ้อมการปฏิบัติตามระยะเวลาอันควร

8.2.12 องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ (ขสมก.)

(1) จัดทำแผนปฏิบัติการการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของหน่วยงานให้ครอบคลุมทั่วทุกพื้นที่ และสาธารณภัย โดยให้กำหนดขั้นตอนและวิธีปฏิบัติตั้งแต่ขั้นเตรียมความพร้อมก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย และหลังเกิดภัย

(2) จัดทำฐานข้อมูล อุบัติเหตุ ทำจอตกรโดยสาร รถโดยสาร อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์เครื่องมือสื่อสารที่มีอยู่ประจำและสามารถใช้งานได้ในแต่ละพื้นที่

(3) ให้ความสนับสนุนรถโดยสาร พนักงานขับรถ และพนักงานประจำ และอุปกรณ์การขนส่ง ตลอดจนการจัดเตรียมน้ำมันเชื้อเพลิง เพื่อการขนส่งผู้โดยสาร รวมทั้งการประสานขอความสนับสนุนจากภาคเอกชนในเครือข่าย เมื่อได้รับการร้องขอ

(4) ให้หน่วยงานกำหนดขั้นตอน สายการบังคับบัญชา สั่งการ และการพิจารณาอนุมัติ การบูรณาการด้านการให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนระหว่างหน่วยงาน รวมทั้งมอบหมายผู้ประสานงาน ทั้งในส่วนกลางและในพื้นที่ประสบภัย

(5) จัดทำคู่มือการปฏิบัติของหน่วยงานเพื่อการประสานการช่วยเหลือและสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานหลักในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และจัดให้มีการฝึกซ้อมการปฏิบัติตามระยะเวลาอันควร

8.2.13 สถาบันการบินพลเรือน (สบพ.)

(1) จัดทำแผนปฏิบัติการการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของหน่วยงานให้ครอบคลุมทั่วทุกพื้นที่ และสาธารณภัย โดยให้กำหนดขั้นตอนและวิธีปฏิบัติตั้งแต่ขั้นเตรียมความพร้อมก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย และหลังเกิดภัย

(2) จัดทำฐานข้อมูล สนามบิน เครื่องบินในความรับผิดชอบ นักบินและประสบการณ์บิน อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์เครื่องมือสื่อสารที่ใช้งานปกติและมีอยู่ประจำสามารถใช้งานได้

(3) ให้ความสนับสนุนเครื่องบิน นักบิน และเจ้าหน้าที่ ประจำเครื่องบิน และอุปกรณ์การขนส่ง ตลอดจนการจัดเตรียมน้ำมันเชื้อเพลิง เมื่อได้รับการร้องขอ

(4) ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนการกู้ภัยจากอุบัติเหตุร้ายแรงทางอากาศ จัดหาพื้นที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านอื่นๆ เมื่อได้รับการร้องขอ

(5) ให้หน่วยงานกำหนดขั้นตอน สายการบังคับบัญชา สั่งการ และการพิจารณาอนุมัติ การบูรณาการด้านการให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนระหว่างหน่วยงาน รวมทั้งมอบหมายผู้ประสานงาน ทั้งในส่วนกลางและในพื้นที่ประสบภัย

(6) จัดทำคู่มือการปฏิบัติของหน่วยงานเพื่อการประสานการช่วยเหลือและสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานหลักในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และจัดให้มีการฝึกซ้อมการปฏิบัติตามระยะเวลาอันควร

8.2.14 บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) (บกท.)

(1) จัดทำแผนปฏิบัติการการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของหน่วยงานให้ครอบคลุมทั่วทุกพื้นที่ และสาธารณภัย โดยให้กำหนดขั้นตอนและวิธีปฏิบัติตั้งแต่ขั้นเตรียมความพร้อมก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย และหลังเกิดภัย

(2) จัดทำฐานข้อมูล เครื่องบินในความรับผิดชอบ ธุรกิจในเครือที่เกี่ยวข้อง พาหนะ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์เครื่องมือสื่อสารที่ใช้งานปกติ รวมทั้งที่ใช้ในการกู้ภัยและบรรเทาสาธารณภัยที่มีอยู่ประจำและสามารถใช้งานได้ในแต่ละพื้นที่

(3) ให้ความสนับสนุนเครื่องบิน นักบิน และเจ้าหน้าที่ ประจำเครื่องบิน และอุปกรณ์การขนส่ง การกู้ภัยและบรรเทาสาธารณภัย ตลอดจนการจัดเตรียมน้ำมันเชื้อเพลิง รวมทั้งการประสานขอความสนับสนุนจากภาคเอกชนในเครือข่ายเมื่อได้รับการร้องขอ

(4) ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนการจัดหาพื้นที่และสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านอื่นๆ เพื่อการบรรเทาสาธารณภัยเมื่อได้รับการร้องขอ

(5) ให้นำหน่วยงานกำหนดขั้นตอน สายการบังคับบัญชา สั่งการ และการพิจารณาอนุมัติ การบูรณาการด้านการให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนระหว่างหน่วยงาน รวมทั้งมอบหมายผู้ประสานงาน ทั้งในส่วนกลางและในพื้นที่ประสบภัย

(6) จัดทำคู่มือการปฏิบัติของหน่วยงานเพื่อการประสานการช่วยเหลือและสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานหลักในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และจัดให้มีการฝึกซ้อมการปฏิบัติตามระยะเวลาอันควร

8.2.15 บริษัท ขนส่ง จำกัด (บขส.)

(1) จัดทำแผนปฏิบัติการการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของหน่วยงานให้ครอบคลุมทั่วทุกพื้นที่ และสาธารณภัย โดยให้กำหนดขั้นตอนและวิธีปฏิบัติตั้งแต่ขั้นเตรียมความพร้อมก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย และหลังเกิดภัย

(2) จัดทำฐานข้อมูล สถานีขนส่งผู้โดยสาร รถโดยสาร อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์เครื่องมือสื่อสารที่มีอยู่ประจำและสามารถใช้งานได้ในแต่ละพื้นที่

(3) ให้ความสนับสนุนรถโดยสาร พนักงานขับรถ และพนักงานประจำรถ ตลอดจนการจัดเตรียมน้ำมันเชื้อเพลิง เพื่อการขนส่งผู้โดยสาร รวมทั้งการประสานขอความสนับสนุนจากภาคเอกชนในเครือข่ายเมื่อได้รับการร้องขอ

(4) ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนการจัดหาพื้นที่และสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านอื่นๆ ในพื้นที่สถานีขนส่ง เพื่อการบรรเทาความเดือดร้อนให้แก่ประชาชน เมื่อได้รับการร้องขอ

(5) ให้นำหน่วยงานกำหนดขั้นตอน สายการบังคับบัญชา สั่งการ และการพิจารณาอนุมัติ การบูรณาการด้านการให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนระหว่างหน่วยงาน รวมทั้งมอบหมายผู้ประสานงาน ทั้งในส่วนกลางและในพื้นที่ประสบภัย

(6) จัดทำคู่มือการปฏิบัติของหน่วยงานเพื่อการประสานการช่วยเหลือและสนับสนุนการ ปฏิบัติงานของหน่วยงานหลักในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และจัดให้มีการฝึกซ้อมการปฏิบัติตาม ระยะเวลาอันควร

8.2.16 บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) (ทอท.)

(1) จัดทำแผนปฏิบัติการการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของหน่วยงานให้ครอบคลุม ทั่วทุกพื้นที่ และสาธารณภัย โดยให้กำหนดขั้นตอนและวิธีปฏิบัติตั้งแต่ขั้นเตรียมความพร้อมก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย และหลังเกิดภัย

(2) จัดทำฐานข้อมูล สนามบิน พาหนะ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์เครื่องมือ สื่อสารที่ใช้งานปกติ รวมทั้งที่ใช้ในการกู้ภัยและบรรเทาสาธารณภัยที่มีอยู่ประจำและสามารถใช้งานได้ ในแต่ละพื้นที่

(3) ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนพาหนะ เครื่องมือ อุปกรณ์ที่ใช้ในการกู้ภัยและ บรรเทาสาธารณภัย จัดหาพื้นที่และสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านอื่นๆ เพื่ออำนวยความสะดวก และ บรรเทาความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนผู้ประสบภัย เมื่อได้รับการร้องขอ

(4) ให้นำหน่วยงานกำหนดขั้นตอน สายการบังคับบัญชา สั่งการ และการพิจารณาอนุมัติ การบูรณาการด้านการให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนระหว่างหน่วยงาน รวมทั้งมอบหมายผู้ประสานงาน ทั้งในส่วนกลางและในพื้นที่ประสบภัย

(5) จัดทำคู่มือการปฏิบัติของหน่วยงานเพื่อการประสานการช่วยเหลือและสนับสนุนการ ปฏิบัติงานของหน่วยงานหลักในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และจัดให้มีการฝึกซ้อมการปฏิบัติตาม ระยะเวลาอันควร

8.2.17 บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด (บวท.)

(1) จัดทำแผนปฏิบัติการการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของหน่วยงานให้ครอบคลุม ทั่วทุกพื้นที่และสาธารณภัย โดยให้กำหนดขั้นตอนและวิธีปฏิบัติตั้งแต่ขั้นเตรียมความพร้อมก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย และหลังเกิดภัย

(2) จัดทำฐานข้อมูลศูนย์และหอบังคับการบิน อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ เครื่องมือสื่อสารที่ใช้งานปกติ รวมทั้งที่ใช้ในการกู้ภัยและบรรเทาสาธารณภัยที่มีอยู่ประจำ และสามารถ ใช้งานได้ในแต่ละพื้นที่

(3) ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนด้านการควบคุมจราจรทางอากาศ เครื่องบิน นักบิน และเจ้าหน้าที่ประจำเครื่องบิน รวมทั้งเครื่องมือ อุปกรณ์ ที่ใช้ในการกู้ภัยและบรรเทาสาธารณภัย รวมทั้ง การประสานขอความช่วยเหลือจากภาคเอกชนในเครือข่ายเมื่อได้รับการร้องขอ

- (4) ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนการกู้ภัยจากอุบัติเหตุร้ายแรงทางอากาศ จัดหาพื้นที่และสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านอื่นๆ เมื่อได้รับการร้องขอ
- (5) ให้นำหน่วยงานกำหนดขั้นตอน สายการบังคับบัญชา สั่งการ และการพิจารณาอนุมัติการบูรณาการด้านการให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนระหว่างหน่วยงาน รวมทั้งมอบหมายผู้ประสานงานทั้งในส่วนกลางและในพื้นที่ประสภักย์
- (6) จัดทำคู่มือการปฏิบัติของหน่วยงานเพื่อการประสานการช่วยเหลือและสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานหลักในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และจัดให้มีการฝึกซ้อมการปฏิบัติตามระยะเวลาอันควร

9. การสื่อสาร

แผนปฏิบัติการการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแบบบูรณาการ ระดับกระทรวง ด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติ ของกระทรวงมหาดไทย ได้กำหนดแผนจัดการสื่อสารให้ครอบคลุมทั่วประเทศไว้ โดยกระทรวงมหาดไทยมีความพร้อมในเรื่องการจัดระบบการสื่อสารหลักและระบบการสื่อสารสำรองใช้ในราชการประจำปกติอยู่แล้ว

ระบบสื่อสารหลัก ต้องเป็นระบบสื่อสารที่มีความพร้อมรับสถานการณ์เกิดภัยได้ และจะต้องสามารถติดต่อสื่อสารได้ตลอดเวลา และเข้าถึงข้อมูลที่จำเป็นในการบริหารจัดการสาธารณภัยอย่างทั่วถึง โดยหน่วยงานที่จัดให้มีระบบสื่อสารหลักจะต้องจัดทำการฝึกซ้อมหรือตรวจสอบเป็นประจำ โดยเฉพาะในพื้นที่เสี่ยง

ระบบสื่อสารสำรอง เป็นระบบสื่อสารที่ใช้ในกรณีที่ระบบสื่อสารหลักไม่สามารถใช้งานได้ โดยเฉพาะในช่วงที่เกิดสาธารณภัย จะต้องจัดให้มีระบบการสื่อสารสำรองที่สามารถติดต่อได้อย่างทั่วถึง โดยกระทรวงเทคโนโลยีและการสื่อสาร เป็นผู้ดำเนินการจัดหาระบบสื่อสารสำรอง และจะต้องจัดทำการฝึกซ้อมร่วมกับหน่วยงานหลัก หรือตรวจสอบเป็นประจำ โดยเฉพาะในพื้นที่เสี่ยง

1. ระบบสื่อสาร กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ประกอบด้วย

1.1 การสื่อสารภายในหน่วยงาน แบ่งเป็น 2 ระบบ

1.1.1 ระบบสื่อสารหลัก เป็นช่องทางระหว่างกระทรวงมหาดไทยกับจังหวัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และบุคคลภายนอก ได้แก่

1.1.1.1 โทรศัพท์/ โทรสาร

- ข่าย TOT / TT&T / Ture
- ข่าย สป.มท.
- ข่ายโทรศัพท์ภายในหน่วยงาน ได้แก่ กรมการปกครอง กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

1.1.1.2 ระบบแจ้งเหตุสาธารณภัย 1784

- ส่วนกลาง ระบบดิจิทัล 30 คู่สาย
- ศูนย์ฯ ปก.เขตฯ ละ 2 คู่สาย

1.1.2 ระบบสื่อสารสำรอง เป็นช่องทางสำหรับใช้ในการสื่อสาร ในกรณีการสื่อสารหลักไม่สามารถใช้งานได้ ได้แก่

1.1.2.1 วิทยุสื่อสาร

- ระบบ VHF/FM (ติดตั้งประจำที่/ติดตั้งรถยนต์/มือถือ)
- ระบบ SSB (ติดตั้งประจำที่/ติดตั้งรถยนต์)

1.1.2.2 รถสื่อสารเคลื่อนที่ผ่านดาวเทียมของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

2. การสื่อสารระหว่างหน่วยงาน

กระทรวงคมนาคม ได้มอบหมายให้สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร (สนข.) อำนวยการปฏิบัติงานของ ศูนย์ปลอดภัยคมนาคม กระทรวงคมนาคม (สปก.คค.) โดยให้ปฏิบัติหน้าที่เป็น ศูนย์ประสานภารกิจด้านความปลอดภัยในระบบขนส่ง ซึ่งในการประสานการปฏิบัติของ สปก.คค. ได้ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในสังกัดกระทรวงคมนาคมและหน่วยงานอื่น ผ่านทางโทรสายด่วน โทรสายตรง ศูนย์วิทยุสื่อสาร และผ่านทางระบบสื่อสารสารสนเทศของแต่ละหน่วย

ศูนย์สื่อสารของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

ลำดับ	หน่วยงาน	สายด่วน	โทรศัพท์	โทรสาร
1.	ศูนย์ปลอดภัยคมนาคม กระทรวงคมนาคม (151.600 MHz. และ 151.525 MHz.)	1356	0 2280 8000	0 2280 8400
2.	ศูนย์ปลอดภัยทางน้ำ กรมการขนส่งทางน้ำและ พาณิชยนาวี (156.575 MHz.)	1199	0 2233 0437	0 2233 0437
3.	ศูนย์ข้อมูลข่าวสารเพื่อความปลอดภัยบนทางหลวง กรมทางหลวง	1586	0 2354 6530	--
4.	ศูนย์รวมข่าว บก.ทล.	1193	0 2354 6007	--
5.	ศูนย์ความปลอดภัยทางหลวงชนบท	1146	0 2552 0585	0 2552 8548
6.	ศูนย์บริการข้อมูลข่าวสาร กทพ.	1543	0 2248 7563	--
7.	ศูนย์สื่อสาร บริษัท ขนส่ง จำกัด (167.725MHz.) - สถานีขนส่งจตุจักร ปชส./จองตั๋ว - สถานีขนส่งสายใต้ ปชส./จองตั๋ว - สถานีขนส่งเอกมัย ปชส./จองตั๋ว		0 2936 2963 0 2936 2852- 66 ต่อ 311,611,448 0 2422 4400-1 0 2391 2504 และ 0 2391 2496	0 2936 2963
8.	หน่วยบริการเดินทาง - จองตั๋วโดยสาร รฟท.	1690	0 2220 4334 0 2220 4444	--
9.	ศูนย์อำนวยการรักษาความปลอดภัยฯ กองบังคับการตำรวจน้ำ (155.200 MHz.) - ศูนย์อำนวยการฯ ส่วนหน้า (บางรัก)	1196	0 2384 2342 0 2235 7187	0 2394 1962
10.	ศูนย์ปฏิบัติการกองทัพอากาศ มีศูนย์ปฏิบัติการ 3 แห่ง 1) ศูนย์ปฏิบัติการกองทัพอากาศ 1 (สัตหีบ) 2) ศูนย์ปฏิบัติการกองทัพอากาศ 2 (สงขลา) 3) ศูนย์ปฏิบัติการกองทัพอากาศ 3 (ภูเก็ต)	--	0 2475 4521 0 3843 8008 0 7432 5805 0 7639 1599	0 2475 4119
11.	ศูนย์ปลอดภัยคมนาคม การท่าเรือแห่งประเทศไทย (155.925 MHz.)	--	0 2269 3199	--

ลำดับ	หน่วยงาน	สายด่วน	โทรศัพท์	โทรสาร
12.	ศูนย์คุ้มครองผู้โดยสารรถสาธารณะ กรมการขนส่งทางบก (168.600 MHz.)	1584	0 2272 5516	0 2272 5516
13.	ศูนย์ประสานงานสื่อสาร องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ (168.550 MHz.)	184	0 2247 1275-6	0 2248 7385
14.	ศูนย์สื่อสาร บริษัท ขนส่ง จำกัด (167.725MHz.)	--	0 2936 2963	0 2936 2963
15.	ศูนย์วิทยุสื่อสาร การรถไฟฟ้ามหานครแห่งประเทศไทย (166.550 MHz.)	--	0 2938 3666	0 2938 3666
16.	ศูนย์วิทยุสำนักเทศกิจ (155.850, 155.900,155.950MHz.)	--	0 2224 3024-7	0 2224 6969
17.	ศูนย์อุบัติเหตุ กรุงเทพมหานคร (155.800 MHz.)	1555	0 2270 0889	0 2270 0889
18.	สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กทม. (164.400 MHz.)	199	0 2354 6858	0 2354 6840
19.	กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (150.150 MHz.)	1784	0 2241 7450-9	0 2241 7450-9
20.	ศูนย์วิทยุ กรมการปกครอง (162.125 MHz.)	--	0 2241 5910-9	--
21.	ศูนย์วิทยุ กองบังคับการตำรวจท่องเที่ยว (153.950 MHz.)	1155	0 2308 0333	0 2308 0919
22.	ศูนย์เรนทร กระทรวงสาธารณสุข (154.925 MHz.)	1669	0 2951 0282	0 2591 0364
23.	ศูนย์เอราวัณ สำนักการแพทย์ กทม. (162.825 MHz.)	1646	0 2223 9401-3	0 2622 9265-6
24.	ศูนย์กู้ชีพพริชมัยบาล (171.425 MHz.)	1554	0 2244 3624-8	0 2244 3200
25.	มูลนิธิปอเต็กตึ๊ง (168.275 MHz.)	--	0 2226 4444	0 2226 4455
26.	มูลนิธิร่วมกตัญญู (168.775 MHz.)	--	0 2751 0951	0 2751 0944
27.	ศูนย์ประสานงานการค้นหาและช่วยเหลืออากาศยาน และเรือที่ประสบภัย กรมการขนส่งทางอากาศ	--	0 2286 0594 0 2286 0506	0 2287 3186
28.	กองบังคับการบิน ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ	--	0 2288 8470	--
29.	กองบังคับการบิน ท่าอากาศยานเชียงใหม่	--	0 5328 1541	ต่อ 4813
30.	ศูนย์ปลอดภัยคมนาคม ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ	--	0 2132 4000 0 2132 1911	0 2132 4009
31.	ศูนย์ปลอดภัยคมนาคม ท่าอากาศยานดอนเมือง	--	0 2535 1616	0 2535 5533
32.	ศูนย์ปลอดภัยคมนาคม ท่าอากาศยานเชียงใหม่	--	0 5392 2205-6	0 5392 2321
33.	ศูนย์ปลอดภัยคมนาคม ท่าอากาศยานเชียงราย	--	0 5379 8180	0 5379 8109
34.	ศูนย์ปลอดภัยคมนาคม ท่าอากาศยานหาดใหญ่	--	0 7422 7135	0 7425 1334
35.	ศูนย์ปลอดภัยคมนาคม ท่าอากาศยานภูเก็ต	--	0 7635 1009	0 7632 7264
36.	ศูนย์ควบคุมการปฏิบัติการ บกท.	1566	0 2137 1222	0 2137 1224
37.	ศูนย์ปฏิบัติการ กองบัญชาการตำรวจนครบาล (162.300 MHz.)	191	0 2354 6152-3	0 2354 6279-81
38.	กองบังคับการตำรวจจราจร (154.550 MHz.)	1197	0 2515 3000	0 2515 3110
39.	สื่อมวลชน 1) สวพ. 91 2) ร่วมด้วยช่วยกัน 3) จส.100	1644 1677 1137	0 2562 0033-4 0 2730 2400 0 2711 9151-8	0 2579 0459 0 2369 3858 0 2711 9159

3. การบูรณาการระบบสื่อสารกระทรวงคมนาคม

การประชุมคณะทำงานจัดทำแผนปฏิบัติการเตรียมพร้อมแบบบูรณาการด้านการคมนาคม ครั้งที่ 1/2550 เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2550 มีมติให้พิจารณาการมีระบบสื่อสารสำรองไว้ใช้ในสถานการณ์ฉุกเฉิน และให้ สปภ. คค. เป็นหน่วยประสานงานหลักในการบูรณาการระบบสื่อสารกระทรวงคมนาคม และ ปลัดกระทรวงคมนาคมได้เห็นชอบให้ดำเนินการได้ ซึ่งหน่วยงานในสังกัดกระทรวงคมนาคมหลายหน่วยงานมีเครื่องมือสื่อสารประเภทวิทยุสื่อสารไว้ใช้ในราชการปกติอยู่แล้ว และในปัจจุบันมีบางหน่วยงานยังคงมีเครื่องมือ อุปกรณ์วิทยุสื่อสารอยู่แต่ไม่ได้นำมาใช้ ซึ่งสามารถซ่อมบำรุงและนำมาใช้งานได้ ดังนั้น การพิจารณาจัดให้หน่วยงานในสังกัดมีระบบวิทยุสื่อสารสำรองไว้ใช้ในราชการปกติเพิ่มเติม และเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน หรือมีภัยพิบัติร้ายแรง ศูนย์วิทยุสื่อสารของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงคมนาคม สามารถที่จะช่วยเป็นศูนย์สื่อสารประสานการให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนภารกิจด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้อีกทางหนึ่ง

10. การฝึกซ้อม

การฝึกซ้อมแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมีความสำคัญและจำเป็นต้องดำเนินการ เพื่อให้ผู้หน้าที่ปฏิบัติได้มีความคุ้นเคย และทราบขั้นตอนการปฏิบัติ และเป็นการทดสอบความพร้อมของหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง

1. พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 มาตรา 12(4) กำหนดว่าแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ อย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญเกี่ยวกับแนวทางในการเตรียมพร้อมด้านบุคลากร อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ และจัดระบบการปฏิบัติการในการดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวมถึงการฝึกบุคลากรและประชาชน

2. นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2550-2554 ให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และทักษะของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานภาคประชาชน และองค์กรเครือข่ายต่างๆ โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงของภัย โดยให้มีการฝึกซ้อมแผนเป็นระยะตามความเหมาะสม

3. นโยบายการเตรียมพร้อมแห่งชาติกำหนดให้หน่วยงานและทุกภาคส่วนให้ความสำคัญกับการฝึกซ้อมแผนอย่างสม่ำเสมอทั้งภายในหน่วยงานและระหว่างหน่วยงาน เพื่อให้เกิดการประสานและบูรณาการแผนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

4. แผนป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งชาติ พ.ศ. 2548 กำหนดนโยบายให้มีการฝึกซ้อมแผน เพื่อให้มีความพร้อมที่จะปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในทุกโอกาสที่มีเหตุการณ์เกิดขึ้น

10.1 จุดมุ่งหมาย

แผนปฏิบัติการฯ แบบบูรณาการ ระดับกระทรวง ด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติ ของกระทรวงมหาดไทย ได้กำหนดให้ทุกหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุน ร่วมฝึกซ้อมการบริหารวิกฤตการณ์ด้านสาธารณภัย เพื่อให้เกิดความเข้าใจในระบบการอำนวยความสะดวก การควบคุม และการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการฯ เพื่อเป็นการเตรียมพร้อมให้ทุกองค์กรที่เกี่ยวข้องในแต่ละระดับ ทั้งในด้านการจัดการต่อสถานการณ์ ศักยภาพของทรัพยากร ให้นำไปสู่ความสำเร็จในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแบบบูรณาการได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

10.2 ประเภทของการฝึกซ้อม

10.2.1 การฝึกซ้อมแบบทดสอบภาคทฤษฎี : CPX (Table Top Exercise) หรือ Command Post Exercise) เป็นการฝึกซ้อมการบังคับบัญชาและฝ่ายอำนวยความสะดวกตามแผนป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน แต่ละระดับ เป็นการถกแถลงแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

10.2.2 การฝึกซ้อมแบบภาคปฏิบัติจริง : FTX (Field Training Exercise) เป็นการฝึกซ้อมที่ถูกรวบรวมมาเพื่อจำลองสถานการณ์และทดสอบประสิทธิภาพขององค์กร เพื่อรับมือสถานการณ์ฉุกเฉินในการเกิดสาธารณภัยในแต่ละเขตพื้นที่

หน่วยงานหลักที่มีหน้าที่ดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจัดให้มีการฝึกซ้อมแผนปฏิบัติการฯ ไว้ในแผนปกติของหน่วย โดยให้จัดทำแผนการฝึกซ้อมเฉพาะภายในหน่วยงาน และสำหรับการฝึกซ้อมระหว่างหน่วยงาน กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ปภ.) เป็นหน่วยงานหลักในการประสานแผนและดำเนินการฝึกซ้อม

10.3 การดำเนินการฝึกซ้อมแผน มีแนวทางการปฏิบัติ ดังนี้

10.3.1 การดำเนินการฝึกซ้อมแผนให้เป็นไปภายใต้แผนป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน/แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระดับจังหวัด โดยมีการประสานการฝึกซ้อมแผน ขั้นตอนการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่างๆ รวมทั้งระบบการติดต่อสื่อสาร การสั่งการ การบัญชาการ ณ จุดเกิดเหตุ การช่วยเหลือผู้ประสบภัย

10.3.2 มีการเตรียมพร้อมด้านทรัพยากรในการป้องกันและเผชิญกับสาธารณภัย

10.3.3 ประสานกับหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชน จัดทำระบบการแจ้งเตือน การกักกัน การรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของผู้ประสบภัย และการเข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนในการเตรียมความพร้อม เพื่อการป้องกันภัย การบรรเทาภัย การระงับภัย และการฟื้นฟูภายหลังการเกิดภัย

10.3.4 ให้มีการทบทวน ปรับปรุงแผนให้เหมาะสม

10.3.5 จัดเตรียมแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่ครอบคลุมทุกประเภทภัยไม่ว่าจะเป็นภัยธรรมชาติ ภัยที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ และภัยด้านความมั่นคง โดยมีการประสานการจัดทำแผนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง

10.3.6 ให้ผู้อำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขตพื้นที่รับผิดชอบจัดทำแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

10.3.7 ทำการศึกษาวิเคราะห์เชิงพื้นที่ด้วยการประยุกต์ใช้ระบบ GIS และข้อมูลสำรวจระยะไกล (Remote Sensing : RS) และการนำเทคโนโลยีสนับสนุนการจำลองภาพสถานการณ์การเกิดภัยพิบัติ (Simulation) ในการฝึกซ้อม

10.3.8 ชักซ้อมทำความเข้าใจเกี่ยวกับแผนปฏิบัติการ เพื่อเตรียมความพร้อมด้านการอพยพโยกย้ายคน สัตว์ และสิ่งของ

10.4 ขั้นตอนการฝึกซ้อมแผน

ผู้มีหน้าที่ในการจัดการและอำนวยความสะดวกฝึกซ้อมแผนฯ ต้องมีหน้าที่และขั้นตอนการดำเนินงานแบ่งเป็น 5 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการ

1) จัดทำแผนเฉพาะกิจป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยแบ่งประเภทของแต่ละภัยอย่างชัดเจน

- 2) จัดทำคำสั่งแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบตามความสามารถของหน่วยงานและบุคลากร
- 3) กำหนดงบประมาณสำหรับการเตรียมการการฝึกซ้อมแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยพิจารณาตามความเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการฝึกซ้อมแผน

ขั้นตอนที่ 2 ประชุมเตรียมความพร้อมและแบ่งมอบภารกิจ

ก่อนการฝึกซ้อมแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ผู้รับผิดชอบการอำนวยความสะดวกแผนต้องจัดประชุมเตรียมความพร้อม และแบ่งมอบภารกิจให้กับหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง ตามคำสั่งแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เพื่อกำหนดสถานการณ์จำลอง ขั้นตอนและวิธีการฝึกซ้อม ลำดับเวลาของการปฏิบัติ และสถานที่ที่จะใช้ในการฝึกซ้อม ซึ่งจะต้องกำหนดให้เหมาะสมและสมจริงตามสภาพของภัยที่จะดำเนินการฝึกซ้อม โดยมอบหมายหน้าที่ให้หน่วยงานต่างๆ ที่เข้าร่วมการฝึกซ้อมแผนฯ ตามความสามารถหรือความชำนาญของหน่วยงานนั้นๆ

ขั้นตอนที่ 3 ทดสอบภาคทฤษฎี

จุดมุ่งหมายของการทดสอบภาคทฤษฎี เพื่อเป็นการทดสอบการวางแผน การอำนวยความสะดวกควบคุม สั่งการ และการประสานงานของหน่วยปฏิบัติตามแผน

ขั้นตอนที่ 4 ฝึกภาคปฏิบัติจริง

การฝึกภาคปฏิบัติจริง เป็นการนำภาพรวมการทดสอบภาคทฤษฎีมาฝึกปฏิบัติจริง โดยจะจัดตั้งกองอำนวยความสะดวกป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขตท้องที่เป็นศูนย์ประสานงานฯ ในการวางแผนควบคุม สั่งการจริง ซึ่งจะสมมติสถานการณ์ภัยโดยกองอำนวยความสะดวกป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขตท้องที่ เมื่อได้รับแจ้งข่าวจากพื้นที่ว่ามีสาธารณภัยเกิดขึ้น กองอำนวยความสะดวกฯ จะสั่งและประสานการปฏิบัติกับหน่วยต่างๆ ในพื้นที่ เช่น เทศบาล องค์กรบริหารส่วนตำบล หรือส่วนราชการอื่นๆ ในพื้นที่ที่กำหนดไว้ในแผนเฉพาะ เพื่อทำการช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนให้กับประชาชนผู้ประสบภัย

ขั้นตอนที่ 5 จัดนิทรรศการ (STATIC SHOW)

- 1) การเชิญหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ และเอกชนที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนบริษัท ห้าง ร้านต่างๆ ซึ่งมีอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่ทันสมัยร่วมจัดนิทรรศการ จะเป็นการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับทราบ
- 2) จัดทำเอกสารสิ่งตีพิมพ์ ภาพพิมพ์ หรือวีดิทัศน์ ฯลฯ ประกอบการฝึกซ้อม เพื่อให้ประชาชนได้ทราบขั้นตอนการเตรียมความพร้อม และการปฏิบัติทั้งก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย และภายหลังที่ภัยได้ผ่านพ้นไปแล้ว
- 3) กรมประชาสัมพันธ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการประชาสัมพันธ์การฝึกซ้อมฯ

11. งบประมาณ

แผนปฏิบัติการฯ แบบบูรณาการ ระดับกระทรวง ด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติ ของกระทรวงมหาดไทย ได้กำหนดกรอบ แนวทาง และวิธีการขอรับการจัดสรรงบประมาณ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามแผนปฏิบัติการฯ ของแต่ละหน่วยงานไว้

11.1 รายจ่ายของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ

1) เงินอุดหนุนราชการ ตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการ เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2549

2) รายจ่ายของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ตามแผน/กิจกรรมที่จะดำเนินงานภายใต้กรอบภารกิจของหน่วยงานตามแผนปฏิบัติการการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแบบบูรณาการ โดยให้บรรจุแผนงาน/กิจกรรมดังกล่าวไว้ในแผนการบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณ แผนการปฏิบัติราชการ 4 ปี แผนปฏิบัติราชการประจำปี โดยร่วมกันจัดทำเป็นแผนงบประมาณแบบบูรณาการ ซึ่งจะบรรจุแผนงาน/กิจกรรม-โครงการ จำนวนเงิน ไว้เป็นกรอบในการตั้งงบประมาณ ทั้งนี้ ให้บรรจุแผนงาน/กิจกรรม ในเรื่องการฝึกซ้อมแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแบบบูรณาการระดับกระทรวง ด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติไว้ด้วย

11.2 รายจ่ายงบกลาง ในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วนฉุกเฉินและมีได้รับงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ และหน่วยงานพิจารณาแล้ว มีเหตุผลความจำเป็นเพียงพอในการขอรับการสนับสนุนงบประมาณในการเตรียมความพร้อมในการจัดการกับสถานการณ์ฉุกเฉิน และเป็นแผนงาน/กิจกรรมโครงการที่มีในแผนปฏิบัติการฯ ให้หน่วยงานนั้นๆ ขออนุมัติงบกลางต่อนายกรัฐมนตรี/คณะรัฐมนตรีเป็นกรณีๆ ไป

11.3 งบประมาณองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแหล่งอื่น หน่วยงานสามารถขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือแหล่งอื่นๆ เช่น องค์กรเอกชน มูลนิธิ ซึ่งต้องดำเนินการภายใต้ระเบียบกฎหมายที่สามารถกระทำได้

หน่วยงานในสังกัดกระทรวงคมนาคมซึ่งได้รับมอบหมายให้เป็นทั้งหน่วยงานหลัก และหน่วยงานสนับสนุนในการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการฯ แบบบูรณาการ ระดับจังหวัด ด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติ ของกระทรวงมหาดไทย ได้ร่วมปฏิบัติงานในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตั้งแต่ก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย และหลังเกิดภัย โดยที่ผ่านมาได้ใช้จ่ายจากงบประมาณรายจ่ายประจำปีที่ได้รับ ทำให้งบประมาณที่ต้องใช้ในการปฏิบัติงานประจำปีลดลง ดังนั้นในระยะต่อไปอาจมีการพิจารณาขอจัดตั้งงบประมาณค่าใช้จ่ายด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งรวมถึงการจัดเตรียมงบประมาณไว้สำหรับการฝึกซ้อมแผนปฏิบัติการของหน่วย ไว้ในหน่วยงานของกระทรวงคมนาคม

12. การประเมินผล

แผนปฏิบัติการฯ แบบบูรณาการ ระดับกระทรวง ด้านคมนาคมฉบับนี้ เป็นแผนของกระทรวงคมนาคม จัดทำขึ้นเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในสังกัด ใช้เป็นกรอบในการนำไปจัดทำแผนปฏิบัติงานฯ ของหน่วย เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายจากหน้าที่และภารกิจโดยตรงของหน่วยงาน ในเรื่องของการให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานหลักในการดำเนินงานเพื่อป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เมื่อเกิดภัยพิบัติร้ายแรงและได้รับการร้องขอ แผนปฏิบัติการฯ นี้ กระทรวงคมนาคมได้มอบหมายให้สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร (สนข.) โดยศูนย์ปลอดภัยคมนาคม กระทรวงคมนาคม (สปก. คค.) เป็นผู้ประสานติดตามและประเมินผลการปฏิบัติ การฝึกซ้อม ตามแผนปฏิบัติการฯ และการทบทวน/ปรับปรุงแผนปฏิบัติการฯ เมื่อแผนปฏิบัติการฯ ได้นำไปผนวกร่วมในแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติแล้ว และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้จัดทำแผนปฏิบัติการฯ ของหน่วยรองรับแล้วเสร็จ กระบวนการติดตามและประเมินผลตามแผนปฏิบัติการฯ ระดับกระทรวง จะต้องดำเนินการควบคู่ไป

แนวทางในการประเมินผลแผนปฏิบัติการฯ ได้คำนึงถึงความรู้สึก และข้อจำกัดของผู้ที่เกี่ยวข้อง จึงได้มีแนวคิดที่จะสร้างความร่วมมือในการประเมินผลร่วมกันระหว่างผู้เข้าไปจัดกระบวนการให้เกิดการทบทวนและรวบรวมข้อมูล สำหรับการประเมินผลกับผู้มีส่วนได้เสีย (หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน อปท. และภาคประชาชน) ในการวางแผนจัดทำกิจกรรม ผู้รับผิดชอบการดำเนินงาน ตลอดจนกลุ่มเป้าหมายของการบริการจากโครงการ เพื่อมิให้เกิดความแยกส่วนระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ซึ่งจะนำไปสู่การทำให้เกิดการยอมรับข้อเสนอแนะจากการประเมินผลมากยิ่งขึ้น

แนวทางการติดตามประเมินผล กำหนดไว้เป็น 2 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 การประเมินการเตรียมพร้อม ในการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการฯ ของหน่วยงาน ควรมีการกำหนดขั้นตอนของกิจกรรมที่จะดำเนินการต่อเนื่อง อันประกอบด้วย ข้อมูล เหตุการณ์สถานการณ์ที่ผ่านมา และแนวโน้มของสถานการณ์ที่มีความเป็นไปได้ในปัจจุบัน ความพร้อมของทรัพยากรที่มีอยู่ คู่มือการปฏิบัติ เมื่อเกิดสถานการณ์ การจัดทำแผนที่นำทาง (Road Map) ที่กำหนดทิศทางและขั้นตอนในการเตรียมความพร้อมเป็นลำดับชัดเจน สำหรับใช้เป็นกรอบอ้างอิง (Frame of Reference) ในการพัฒนาเครื่องมือ การรวบรวมข้อมูลในรูปของดัชนีตัวชี้วัด ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพที่เหมาะสม

ระยะที่ 2 การติดตามและประเมินผล ให้นำแนวทางการติดตามและประเมินผล ตามหลักการบริหารราชการแบบมุ่งเน้นผลงาน/ผลสัมฤทธิ์ (Result Based Management) มาใช้กำหนดเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จ ในมิติต่างๆ ดังนี้

1. กำหนดให้มีคณะทำงานติดตามและประเมินผลแบบบูรณาการ ประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง และประมวลผลการดำเนินงานที่ผ่านมา สรุปรายงานผล พร้อมข้อเสนอต่อคณะกรรมการระดับกระทรวงพิจารณา

2. ดัชนีชี้วัดผลสำเร็จการดำเนินงาน เพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนาระบบการบริหารงานแบบมุ่งผลงาน/ผลสัมฤทธิ์ตามแนวทางของรัฐ

มุมมอง	ตัวชี้วัดความสำเร็จ
1. มุมมองด้านผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ภายนอกองค์กร (External Perspective)	<ul style="list-style-type: none"> ● ประชาชนผู้ประสบภัยพิบัติ : มีความพึงพอใจต่อการทำงานและการเข้าไปให้ความช่วยเหลือของหน่วยงาน ● หน่วยงานอื่นที่ร่วมภารกิจ : มีความพึงพอใจต่อการประสานสอดคล้องและการร่วมปฏิบัติ
2. มุมมองด้านองค์ประกอบ ภายในองค์กร (Internal Perspective)	<ul style="list-style-type: none"> ● สมรรถนะ ความรู้ ทักษะการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ● กระบวนการทำงานเป็นไปตามแบบและคู่มือการปฏิบัติงาน ● การประสานสอดคล้อง และการร่วมปฏิบัติงาน ตามบทบาทที่ได้รับมอบมีประสิทธิภาพ ● มีกฎหมาย ระเบียบการ แนวทาง และวิธีปฏิบัติที่ชัดเจน
3. มุมมองด้านนวัตกรรม (Innovation Perspective)	<ul style="list-style-type: none"> ● เครื่องมือ อุปกรณ์ เครื่องจักรกล ที่มีอยู่ สามารถนำมาประยุกต์ปรับให้เข้ากับความต้องการในแต่ละสถานการณ์ของภัยพิบัติได้ ● มีการศึกษา วิจัย เพื่อสนับสนุนรูปแบบ วิธีการ ในการเป็นหน่วยงานสนับสนุนการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
4. มุมมองด้านงบประมาณ (Financial Perspective)	<ul style="list-style-type: none"> ● แผนการขอรับการจัดสรร และวิธีดำเนินการใช้งบประมาณอย่างเคร่งครัด ● ความคุ้มค่า ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของการใช้งบประมาณ

กระทรวงคมนาคมเป็นหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายตามแผนปฏิบัติการฯ แบบบูรณาการ ระดับกระทรวง ด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติ และได้รับมอบให้ดำเนินการติดตามและประเมินผลตามแผนปฏิบัติการฯ แบบบูรณาการ ระดับกระทรวง ด้านคมนาคม ซึ่งทุกหน่วยงานในสังกัดที่เกี่ยวข้องต้องจัดทำแผนปฏิบัติการฯ ของหน่วยรองรับแผนปฏิบัติการฯ แบบบูรณาการ ระดับกระทรวง ด้านคมนาคมของกระทรวงคมนาคม และแต่ละหน่วยงานต้องดำเนินการติดตามผลการปฏิบัติการฯ ตามแผนของหน่วยงาน และจัดส่งให้กระทรวงคมนาคม โดยสำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร (สนข.) สรุปรวบรวมและจัดทำข้อเสนอด้านการติดตามและประเมินผลตามแผนปฏิบัติการฯ แบบบูรณาการ ระดับกระทรวง ด้านคมนาคม รายงานต่อคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติทราบในทุกสิ้นปีงบประมาณ ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับแผนงาน/ ภารกิจของแต่ละหน่วยงาน จึงกำหนดแนวทางการดำเนินการไว้ ดังนี้

1. ให้ทุกหน่วยงานระบุแผนงานตามภารกิจที่เกี่ยวข้องในฐานะเป็นหน่วยงานสนับสนุน
2. ให้ทุกหน่วยงานกำหนดตัวชี้วัดที่เหมาะสมกับกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการฯ ของหน่วย
3. ให้ทุกหน่วยงานรายงานผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดและแผนงานที่เกี่ยวข้องจัดส่งให้กระทรวงคมนาคมทราบภายในเดือนกันยายนของทุกปี

13. การทบทวนแผน

กระทรวงคมนาคม โดยสำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร (สนข.) และศูนย์ปลอดภัยคมนาคม กระทรวงคมนาคม (ศปก. คค.) จะทบทวนแผนปฏิบัติการฯ แบบบูรณาการ ระดับกระทรวง ด้านคมนาคม ในทุกระยะเวลา 5 ปี ของการนำแผนปฏิบัติการฯ ไปใช้ดำเนินการ และอาจดำเนินการก่อนนั้นได้ หากเกิดกรณีที่มีสถานการณ์เกี่ยวกับ สาธารณภัย หรือการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้มีการเปลี่ยนแปลงไป และกระทรวงคมนาคม สนข. หรือ หน่วยงานในสังกัดที่ร่วมปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการฯ เห็นสมควรให้มีการปรับปรุงแผนปฏิบัติการฯ ระดับกระทรวง เพื่อให้แผนปฏิบัติการฯ สอดคล้องรองรับกับแนวโน้มของการเกิดสาธารณภัยในอนาคต และเป็นการพัฒนา กระบวนการ ขั้นตอน ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวมทั้งหน่วยงานองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งหน่วยงานหลัก และหน่วยงานสนับสนุน ให้มีศักยภาพในการปฏิบัติการกิจอันจะส่งผลต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้แก่ ประชาชนในทุกพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด และหรือเมื่อแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ฉบับใหม่แล้วเสร็จ

14. อ้างอิง

- 14.1 พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550
- 14.2 แผนป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งชาติ พ.ศ. 2548
- 14.3 แผนปฏิบัติการการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแบบบูรณาการ ระดับกระทรวง
ด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติ
- 14.4 นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2550-2554
- 14.5 นโยบายการเตรียมพร้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2548
- 14.6 แผนแม่บทป้องกันและบรรเทาภัยจากคลื่นสึนามิ (ระยะ 5 ปี)
- 14.7 แผนปฏิบัติการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติแห่งชาติในเชิงยุทธศาสตร์ พ.ศ. 2553-2562
- 14.8 แผนเตรียมพร้อมด้านการขนส่ง
- 14.9 คู่มือการปฏิบัติงานของกรมทางหลวง กรณีเกิดภัยพิบัติ พ.ศ. 2548
- 14.10 คำสั่งกระทรวงคมนาคม ที่ 246/2550 ลงวันที่ 16 กรกฎาคม 2550
เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำแผนปฏิบัติการเตรียมพร้อมแบบบูรณาการด้านการคมนาคม
- 14.11 คำสั่งกระทรวงคมนาคม ที่ 123/2552 ลงวันที่ 19 มีนาคม 2552
เรื่อง แก้ไขและปรับปรุงคณะทำงานจัดทำแผนปฏิบัติการเตรียมพร้อมแบบบูรณาการด้านการคมนาคม